

VAPH

VLAAMS AGENTSCHAP VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

Het VAPH in cijfers 2024

Cijfers	?
Ondersteuning voor personen met een handicap	?
Ondersteuningsvormen en -combinaties	?
Ondersteuningsvormen	?
Combinaties van ondersteuningsvormen	?
Doelgroepen	?
Erkenningen personen met een handicap	?
Minderjarigen	?
Rechtstreeks toegankelijke hulp	?
Globale individuele ondersteuning	?
Multifunctionele centra	?
Persoonlijke-assistentiebudgetten	?
Hulpmiddelen en aanpassingen	?
Meerderjarigen	?
Persoonsvolgende budgetten	?
Aanvragen	?
Prioriteitengroepen	?
Terbeschikkingstellingen	?
Budgethouders	?
Besteding	?
Directe financiering niet-aangeboren hersenletsel	?
Ondersteuning voor geïnterneerden	?
Hulpmiddelen en aanpassingen	?
Rechtstreeks toegankelijke hulp	?
Organisaties	?
Zorg en ondersteuning	?
Vergunde zorgaanbieders	?
Kleinschalige initiatieven	?
Ouderinitiatieven	?
Groenezorginitiatieven	?
Wooninfrastructuur	?
Observatie, diagnose- en behandelingsunits	?
Meldingen grensoverschrijdend gedrag	?
Ondersteunende organisaties	?
Gebruikersverenigingen met informatieloket	?
Diensten ondersteuningsplan	?
Multidisciplinaire teams	?
Bijstandsorganisaties	?
Personeel VAPH	?
Budget	?
Inzet middelen	?
Financieel verslag	?
Thema's	?
RTH-initiatieven versterken basisvoorzieningen	?
Wetenschappelijk onderzoek voor meer kwaliteit van leven	?

Gebruikers nemen de regie met toegankelijke tools ?
Hulp aan meerderjarigen met complexe ondersteuningsnood ?
VAPH onderbouwt het beleid met data en cijfers ?
VAPH wil voortouw nemen voor een inclusieve samenleving ?

Het VAPH blikt terug op 2024

2024 in vogelvlucht: meer mensen helpen dankzij efficiënte inzet van middelen

Wie een handicap heeft, kan in Vlaanderen gebruik maken van verschillende vormen van ondersteuning. In 2024 werden 105.482 mensen door het VAPH ondersteund. Elk jaar doen meer mensen met een handicap een beroep op hulp van het VAPH. Er is meer vraag naar zo goed als alle hulpvormen. Dat blijkt uit ons jaaroverzicht 2024.

Een jaaroverzicht in vogelvlucht is per definitie onvolledig. Ook in 2024 realiseerde het VAPH te veel om op te noemen. De rode draden? Meer mensen helpen. De middelen efficiënt besteden. Intersectorale samenwerking. En de toekomst voorbereiden.

- [Sitemap](#)
- [Cijfers](#)
- [Thema's](#)

Het VAPH in cijfers

Het cijferluik van het jaarverslag geeft inzicht in de evoluties binnen de sector en de werking en dienstverlening van het VAPH. Met interactieve mogelijkheden om cijfers op maat op te vragen.

Thema's in de kijker

We laten VAPH-medewerkers uitgebreid aan het woord over enkele thema's die bepalend waren voor 2024, en kijken vooruit op de uitdagingen en mogelijkheden voor de toekomst.

Cijfers

Cijfers die inzicht geven in de evoluties binnen de sector en de werking en dienstverlening van het VAPH.

- [Ondersteuning voor personen met een handicap](#)
- [Organisaties](#)
- [Budget](#)

Ondersteuning voor personen met een handicap

- [Ondersteuningsvormen en -combinaties](#)
- [Minderjarigen](#)
- [Meerderjarigen](#)

Ondersteuningsvormen en -combinaties

Personen met een handicap kunnen gebruik maken van verschillende vormen van ondersteuning. We brengen voor iedere ondersteuningsvorm en -combinatie in kaart hoeveel personen er gebruik van maakten in 2024. Tot slot brengen we ook de doelgroep van de personen met de verschillende zorgvormen in kaart.

- [Ondersteuningsvormen](#)
- [Combinaties van ondersteuningsvormen](#)
- [Doelgroepen](#)
- [Erkenningen personen met een handicap](#)

Ondersteuningsvormen

Hieronder vindt u het aantal mensen dat in 2024 een beroep deed op de verschillende ondersteuningsvormen. U kunt ook een specifieke leeftijdscategorie, geslacht, provincie, referentieregio, eerstelijnszone of doelgroep selecteren om de info over die specifieke groep te raadplegen.

Het totaal aantal unieke personen dat in 2024 door het VAPH ondersteund werd, bedraagt 105.482 (exclusief de personen die enkel wachtten in een prioriteitengroep of enkel recht hadden op een zorgbudget). 109.030 personen ontvingen VAPH-ondersteuning en/of hadden recht op een zorgbudget.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Erratum: de cijfers gefilterd per doelgroep kunnen voor bepaalde doelgroepen licht gewijzigd zijn naar aanleiding van een correctie op 25 juli 2025.

Opgelet:

- Sinds het jaarverslag van 2023 wordt hier het aantal op jaarbasis weergegeven, dus het gaat hier om alle mensen met een PVB, PAB of MFC-ondersteuning in 2024. In de jaren daarvoor werd telkens gefocust op het aantal op 31 december.
- Het cijfer in de tabel geeft het aantal mensen dat recht had op een zorgbudget weer. Het VAPH heeft geen informatie over wie het budget effectief uitbetaald kreeg. Door administratieve voorwaarden en cumulbeperkingen met andere vormen is het mogelijk dat het zorgbudget niet uitbetaald werd.
- Het totaal is niet gelijk aan de som van de categorieën, omdat een persoon in meerdere categorieën kan voorkomen.
- Het totaal aantal ondersteund is het aantal exclusief degenen die enkel wachtten in de prioriteitengroepen.

Zowel ondersteuning voor minderjarigen als meerderjarigen wordt weergegeven. Enerzijds komt de laagdrempelige ondersteuning in trap 1 aan bod. Daartoe behoren de rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH), globale individuele ondersteuning (GIO) en het zorgbudget voor mensen met een handicap.

Anderzijds wordt de niet-rechtstreeks toegankelijke hulp in trap 2 in kaart gebracht. Daarbij gaat het om minderjarigen in een multifunctioneel centrum (MFC) of met een persoonlijke-assistentiebudget (PAB). Sinds het jaarverslag van 2023 wordt ook het aantal personen met kortdurend verblijf MFC opgenomen in de tabel. Bij de meerderjarigen gaat het over mensen met een persoonsvolgend budget (PVB). Vervolgens geven we vanaf het jaarverslag van 2023 ook het aantal personen met ondersteuning in een observatie-, diagnose- en behandelingsunit, een forensische VAPH-unit of via directe financiering voor geïnterneerden of directe financiering voor niet-aangeboren hersenletsel of tetraplegie mee in de tabel van de ondersteuningsvormen.

Daarnaast wordt ook het aantal actieve gebruikers van hulpmiddelen en aanpassingen (individuele materiële bijstand of IMB) weergegeven.

Tot slot geven we ook het aantal meerderjarigen dat wacht op een (verhoging van hun) persoonsvolgend budget per prioriteitengroep (PG).

Evoluties

Hieronder vindt u de belangrijkste evoluties sinds 2021. U kunt ook een specifieke leeftijdscategorie, geslacht, provincie, referentieregio of eerstelijnszone selecteren om de info over die specifieke groep te raadplegen.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Opgelet:

- Voor 2021 en 2022 zijn lichte afwijkingen mogelijk ten opzichte van de jaarverslagen van dat jaar. Aangezien voor enkele categorieën nieuwe definities gebruikt worden, werd het rapport opnieuw gemaakt op basis van de huidige databank. Nadat de jaarverslagen van 2021 en 2022 gemaakt zijn, kunnen er retroactief wijzigingen aangebracht zijn in de data.
- Het cijfer in de tabel geeft het aantal mensen dat recht had op een zorgbudget weer. Het VAPH heeft geen informatie over wie het budget effectief uitbetaald kreeg. Door administratieve voorwaarden en cumulebeperkingen met andere vormen is het mogelijk dat het zorgbudget niet uitbetaald werd.
- Het totaal is niet gelijk aan de som van de categorieën, omdat een persoon in meerdere categorieën kan voorkomen.

- Het totaal aantal ondersteund is het aantal exclusief degenen die enkel wachtten in de prioriteitengroepen.

Het totaal aantal mensen dat een beroep doet op ondersteuning van het VAPH is de voorbije jaren steeds gestegen.

Individuele budgetten

De sterke daling van het aantal gerechtigden zorgbudget in 2023 komt doordat kinderen met een geldige erkenning zorgtoeslag en kinderen die bij de intersectorale toegangspoort (ITP) een geldige erkenning hadden, zijn overgeheveld naar Opgroeien op 1 januari 2023. De erkenningen van die kinderen zijn stopgezet op 31 december 2022.

Daarnaast tonen de cijfers dat de investeringen van de Vlaamse Regering leidden tot een gevoelige stijging van het aantal personen met een persoonsvolgend budget (PVB) of een persoonlijke-assistentiebudget (PAB).

Rechtstreeks toegankelijke hulp

In 2024 zien we wederom een sterke stijging in het aantal personen dat beroep deed op rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH): van 33.149 naar 35.711. Dat is een gevolg van investeringen van de Vlaamse overheid voor meer dan 100 nieuwe vraaggestuurde, flexibele, lokale en intersectorale RTH-initiatieven (gestart in 2023).

Prioriteitengroepen

Eind 2024 wachtten er 526 personen in prioriteitengroep 1 op de terbeschikkingstelling van een persoonsvolgend budget. Intussen werden alle budgetten ter beschikking gesteld die tot en met eind maart 2025 werden toegewezen in prioriteitengroep 1, met een prioriteringsdatum tot en met 30 september 2024.

De trend van de voorbije jaren waarbij we een jaarlijkse stijging zien van het aantal wachtenden in prioriteitengroep 2 zet zich door. 8091 mensen behoorden eind 2024 tot die groep. Meer dan 1100 personen die op basis van hun prioriteringsdatum in aanmerking kwamen voor een deel van hun budget, kregen echter begin 2025 hun volledig budget.

Ook in prioriteitengroep 3 zet de trend zich voort. We zien een lichte daling ten opzichte van de voorgaande jaren. Dat is voornamelijk het gevolg van herprioriteringen van mensen met een vraag in prioriteitengroep 3 naar een hogere prioriteitengroep.

Ondersteuning door multifunctionele centra

In 2023 was er ten gevolge van de [overstap van enkele onderwijsinternaten vanuit Onderwijs naar Welzijn](#) een opmerkelijke stijging van cliënten dat ondersteund werd door een multifunctioneel centrum. Het aantal blijft in 2024 min of meer stabiel, al zien we ook wel een stijging bij kortdurend verblijf.

Meer info over de evolutie van het aantal kinderen en jongeren met MFC-ondersteuning vindt u in dit jaarverslag op de pagina over de MFC's.

Combinaties van ondersteuningsvormen

Sommige ondersteuningsvormen kunnen gecombineerd worden. Niet alle combinaties zijn echter toegestaan. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het aantal mensen per combinatie van ondersteuningsvormen.

In het overzicht wordt de ondersteuning in **trap 1** gegroepeerd: rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH) en het zorgbudget voor mensen met een handicap. Het cijfer met betrekking tot het zorgbudget geeft het aantal rechthebbenden weer. Het VAPH heeft geen informatie over wie het budget effectief uitbetaald kreeg. Door administratieve voorwaarden en cumulbeperkingen met andere vormen is het mogelijk dat het zorgbudget niet uitbetaald werd.

Ook de ondersteuning binnen **trap 2** wordt gegroepeerd (zowel voor minderjarigen als meerderjarigen): ondersteuning door een multifunctioneel centrum (MFC), via een persoonlijke-assistentiebudget (PAB) of via een persoonsvolgend budget (PVB). Sinds 2023 wordt hier ook de ondersteuning bij gerekend vanuit een observatie-, diagnose- en behandelingsunit (ODB-unit), een forensische VAPH-unit en mensen met directe financiering geïnterneerden of directe financiering niet-aangeboren hersenletsel (NAH).

Een persoon kan in de onderstaande tabel maar in een van de categorieën van combinaties voorkomen. Het totaal is dus gelijk aan de som van de onderdelen.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Ondersteuning in trap 1 kan niet gecombineerd worden met ondersteuning in trap 2. Andere combinaties zijn wel toegelaten. Uit de tabel blijkt dat mensen in 2024 in veel gevallen van de combinatiemogelijkheden gebruik maakten. Zo werd bijvoorbeeld ondersteuning in trap 1 of trap 2 gecombineerd met het gebruik van een hulpmiddel of aanpassing om tot een optimale ondersteuning op maat te komen. Daarnaast zien we ook dat mensen die in 2024 wachtten op een persoonsvolgend budget in een prioriteitengroep in afwachting van de terbeschikkingstelling van dat budget, vaak gebruik maakten van ondersteuning in trap 1 (via rechtstreeks toegankelijke hulp of een zorgbudget voor mensen met een handicap), eventueel in combinatie met een hulpmiddel of aanpassing. De wachtende minderjarigen worden echter niet weergegeven, aangezien die gegevens niet door het VAPH beheerd worden, maar door het agentschap Opgroeien.

Opdeling per gemeente

Tot slot vindt u een tabel met het aantal personen gekend bij het VAPH, met de mogelijkheid om op te splitsen per hoofdgemeente. U kunt deze tabel opdelen per ondersteuningscombinatie, leeftijd en geslacht.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Evoluties

Hieronder vindt u de belangrijkste evoluties sinds 2021. U kunt ook een specifieke leeftijdscategorie, geslacht, provincie, referentieregio, of eerstelijnszone selecteren om de info over die specifieke groep te raadplegen.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Opgelet:

- Voor 2021 en 2022 zijn lichte afwijkingen mogelijk ten opzichte van de jaarverslagen van dat jaar. Aangezien voor enkele categorieën nieuwe definities gebruikt worden, werd het rapport opnieuw gemaakt op basis van de huidige databank. Nadat de jaarverslagen van 2021 en 2022 gemaakt zijn, kunnen er retroactief wijzigingen aangebracht zijn in de data.
- Het totaal aantal ondersteund is het aantal exclusief degenen die enkel wachtten in de prioriteitengroepen.

Doelgroepen

Hieronder vindt u de verschillende doelgroepen, met daarnaast het aantal mensen dat in 2024 tot die doelgroep behoorde.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Opgelet:

- De som van de categorieën is groter dan 100 %, omdat een persoon in meerdere categorieën kan voorkomen. Een persoon kan immers meerdere handicaps tegelijkertijd hebben.
- De percentages worden berekend op basis van het totaal aantal personen per ondersteuningsvorm, dus inclusief het aantal personen zonder handicapgegevens. Wanneer percentages horizontaal vergeleken worden over groepen heen, moet dus rekening gehouden worden met het feit dat het aandeel mensen zonder handicapgegevens in sommige categorieën groter is dan in andere, omdat niet voor alle zorgvormen handicapgegevens worden opgevraagd bij de aanvraag. Bijvoorbeeld: voor mensen die RTH of GIO gebruiken, wordt dit niet opgevraagd, en zijn dus ook veelal (61,5 %) geen handicapgegevens beschikbaar.

Uit de bovenstaande tabel kunnen we het volgende afleiden:

- In 2024 heeft 32,5 % van het totaal aantal mensen met VAPH-ondersteuning of wachtend in een prioriteitengroep een fysieke handicap.
- Verder valt op dat bij gebruikers van hulpmiddelen en aanpassingen (59,7 %) en bij kinderen met een persoonlijke-assistentiebudget (54,1 %) het aandeel mensen met een fysieke handicap het grootst is.
- Daarnaast heeft 33,3 % van het totaal aantal personen een verstandelijke handicap (eventueel in combinatie met een andere handicap). Bij mensen met een persoonsvolgend budget gaat het over 72,2 %, bij kinderen en jongeren met een persoonlijke-assistentiebudget over 47,2 % en bij kinderen en jongeren ondersteund door een MFC over 44,5 %.
- Het aandeel mensen met een autismespectrumstoornis is het hoogst bij de categorie van minderjarigen, namelijk: PAB (39,5 %), gevolgd door MFC (39,4 %). Bij meerderjarigen met een PVB is dit 18,9 %. Eenzelfde trend zien we bij gedrags- en emotionele stoornissen, waar het aandeel in MFC 25,1 % is, en bij PVB 9,2 %.

Exclusieve handicapcategorieën

Naast een tabel waarin een persoon in meerdere categorieën kan voorkomen, werd er ook een categorisering ontwikkeld waarbij een persoon slechts binnen 1 categorie thuishoort. De categorieën zijn dus combinaties van meerdere handicaps. Een woordje uitleg bij de opdeling:

- Wie een verstandelijke handicap heeft, eventueel in combinatie met een andere handicap, wordt opgenomen in een van de bovenste 10 categorieën. Hierbij wordt telkens vermeld om welke ernst van verstandelijke handicap het gaat (ernstig/diep, matig of licht) en welke handicap er daarnaast voorkomt. Het kan gaan om een algemene verwoording ('gecombineerd'), maar ook om een specifieke vermelding van bijvoorbeeld ASS of GES.
- De afkorting 'psych' wil zeggen dat er sprake is van een psychiatrische aandoening of een niet verder gedefinieerde psychische stoornis.
- 'GES' staat voor gedrags- en emotionele stoornis; 'EGS' staat voor ernstige gedrags- en emotionele stoornis.
- De categorie 'andere' bestaat uit alle (combinaties van) handicaps die niet door de categorieën erboven gevat kunnen worden, zoals bv. de combinatie van een lichamelijke handicap, een psychiatrische aandoening of een niet verder gedefinieerde psychische stoornis en een (ernstige) gedrags- en emotionele stoornis, maar zonder een verstandelijke handicap of ASS.
- Bij bepaalde personen is er geen informatie over handicapcodes opgevraagd. Dit is veelal het geval bij gebruikers van RTH en GIO. Daarnaast is er voor een heel klein percentage (0,6 % op het totaal) geen sprake van een handicap volgens de handicapgegevens in de databank. Veelal staan de handicapcodes hier juist omschreven in de verslagen, maar zijn deze onvoldoende correct doorgestroomd naar de betrokken velden in de databank.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Enkele interessante inzichten uit bovenstaande tabel:

- De vaakst voorkomende categorie binnen de totale doelgroep omvat personen met enkel een fysieke handicap (15,9 %).
- Bij personen die recht hebben op een zorgbudget is er vaak sprake van enkel een fysieke handicap (15,5 %) of enkel een licht verstandelijke handicap (11,1 %).
- Een combinatie van een ernstige verstandelijke handicap en een andere handicap komt vaker voor dan een geïsoleerde ernstige/diepe verstandelijke handicap. Deze eerste categorie is het sterkst vertegenwoordigd bij houders van een PVB (16,2 %) en PAB (13,4 %).
- Een aanzienlijke groep met MFC-ondersteuning heeft enkel een autismespectrumstoornis (13,3 %) of een combinatie hiervan met een andere (niet-verstandelijke) handicap (10,7 %).
- Binnen de prioriteitengroepen wachten voornamelijk personen met enkel een fysieke handicap (13,9 %), enkel een lichte verstandelijke handicap (11,2 %) of enkel ASS (10,1 %).

Erkenningen personen met een handicap

In de loop van 2024 werden 1500 personen erkend als persoon met een handicap door het VAPH, na een beslissing van de Vlaamse toeleidingscommissie (VTC). Dat aantal omvat niet de personen die erkend zijn via de nood-, spoed- of NAH-procedure. Ook personen van wie de handicap al erkend was door een andere overheidsinstantie en die daardoor automatisch erkend worden bij het VAPH, zonder beslissing van de Vlaamse toeleidingscommissie, zijn niet in dat cijfer opgenomen.

148.913 personen hadden op 31 december 2024 een erkenning als persoon met een handicap van het VAPH. Zij worden niet allemaal ondersteund door het VAPH.

Deze cijfers hebben uitsluitend betrekking op personen die door het VAPH erkend zijn en bevatten dus niet de minderjarigen die via het agentschap Opgroeien erkend werden en ondersteuning kregen.

Minderjarigen

- [Rechtstreeks toegankelijke hulp](#)
- [Globale individuele ondersteuning](#)
- [Multifunctionele centra](#)
- [Persoonlijke-assistentiebudgetten](#)
- [Hulpmiddelen en aanpassingen](#)

Rechtstreeks toegankelijke hulp

Erkende en niet-erkende aanbieders van rechtstreeks toegankelijke hulp

Op 31 december 2024 waren er 221 erkende aanbieders van rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH), goed voor 101.926,82 personeelspunten (minder- en meerderjarigen). De vermindering van het aantal erkende aanbieders is een gevolg van twee fusies, een overdracht naar een andere aanbieder en de erkenning van een initiatief uit de pilootfase die niet verlengd werd.

Daarvan zijn 7759,68 personeelspunten toegekend voor RTH-kortverblijf. Naast kortverblijf zijn er 746,70 personeelspunten voor RTH-begeleid werken voor schoolverlaters in het kader van het project Geïntegreerd Breed Onthaal toegekend en 1990,31 personeelspunten voor globale individuele ondersteuning voor minderjarigen (GIO). En 17.879,45 personeelspunten voor de pilootfase RTH. Deze stijging is onder meer het gevolg van de selectie van enkele bijkomende initiatieven in kader van de verlengde pilootfase RTH. Initiatiefnemers die in 2022 een ontvankelijke aanvraag voor deelname aan de pilootfase indienden en die voldeden aan de inhoudelijke voorwaarden, maar niet geselecteerd werden voor deelname, konden zich opnieuw kandidaat stellen voor een beperkt aantal nog te verdelen middelen. Ook konden initiatieven die meer dan 100 % van hun vooropgestelde output behaalden en een positieve beoordeling kregen op basis van de werking een aanvraag voor uitbreiding indienen.

In 2024 waren er 233 aanbieders van rechtstreeks toegankelijke hulp die ondersteuning boden aan 35.711 cliënten, waarvan 19.469 van 21 jaar of jonger, en 16.242 ouder dan 22 jaar. Terwijl dat in 2023 nog 33.149 mensen waren. Dat komt doordat de initiatieven uit de pilootfase in 2024 meer mensen ondersteunden dan het jaar voordien.

Niet elke aanbieder van rechtstreeks toegankelijke hulp beschikt over een erkenning voor rechtstreeks toegankelijke hulp. Er zijn ook niet-erkende aanbieders die punten afnemen van een erkende aanbieder. Daardoor is het aantal RTH-aanbieders hoger dan het aantal diensten dat over een erkenning beschikt.

Gebruikers van rechtstreeks toegankelijke hulp

Alleen personen met een (vermoeden van) handicap die (nog) geen ondersteuning krijgen via niet-rechtstreeks toegankelijke hulp, kunnen gebruik maken van rechtstreeks toegankelijke hulp, met een maximum van 8 punten op jaarbasis. Die punten kunnen ingezet worden voor een of meerdere ondersteuningsfuncties. Wie gebruik maakt van RTH in het pilootproject kan tot maximum 12 punten RTH op jaarbasis gebruiken.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

In 2024 werden in totaal 35.711 personen ondersteund via rechtstreeks toegankelijke hulp. Als de aantallen per ondersteuningsfunctie in de bovenstaande grafiek opgeteld worden, is de som groter dan

35.711. Dat komt omdat één persoon van verschillende ondersteuningsfuncties gebruik gemaakt kan hebben.

Bij 166 personen werd aangegeven dat er voor de ondersteuning bij de RTH-aanbieder structureel een beroep gedaan wordt op vrijwilligers. Die personen kunnen maximum 7 personeelspunten per jaar inzetten voor de andere ondersteuningsfuncties. Naast de hieronder vermelde ondersteuningsfuncties is er ook kortverblijf. In 2024 kregen 857 personen ondersteuning via kortverblijf.

In de onderstaande tabel kunt u het aantal RTH-gebruikers per leeftijdscategorie, geslacht, provincie, referentieregio en eerstelijnszone opvragen. De regionale informatie is telkens gebaseerd op het domicilie van de persoon.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

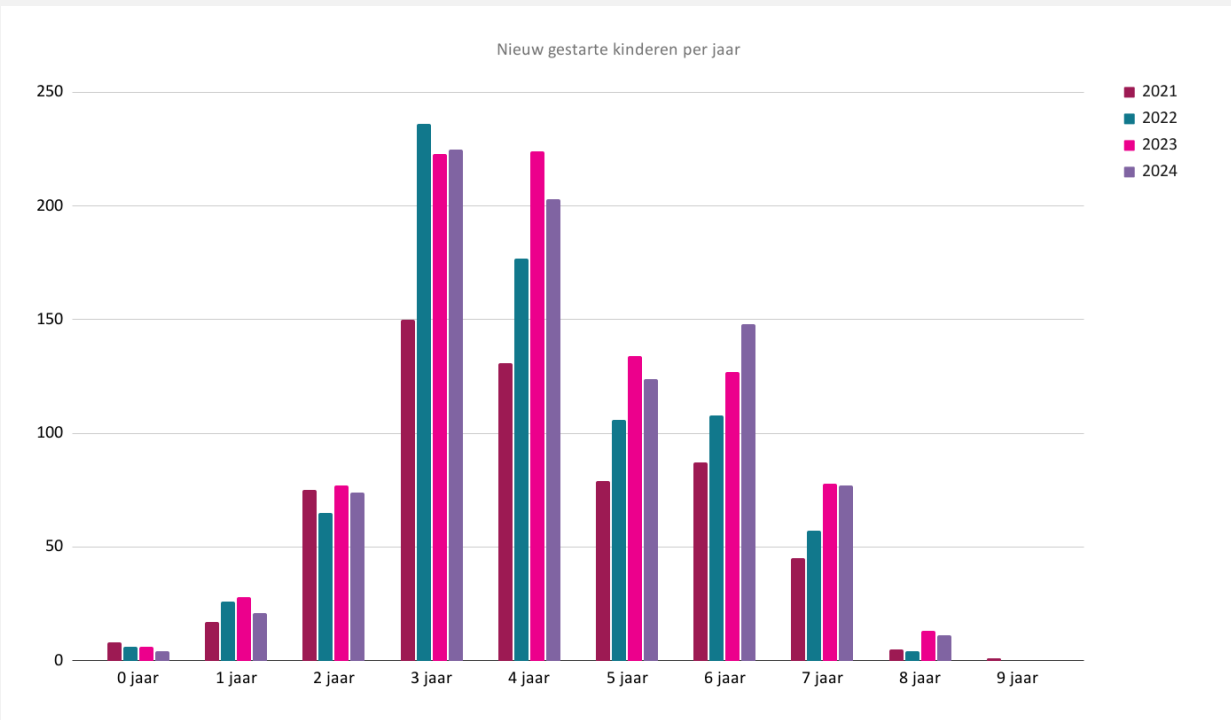
Globale individuele ondersteuning

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

In 2024 ontvingen 1251 kinderen globale individuele ondersteuning (GIO) in de kinderopvang of op school, tot en met het eerste leerjaar. In de onderstaande tabel kunt u het aantal opdelen per leeftijd, geslacht, provincie, referentieregio en eerstelijnszone.

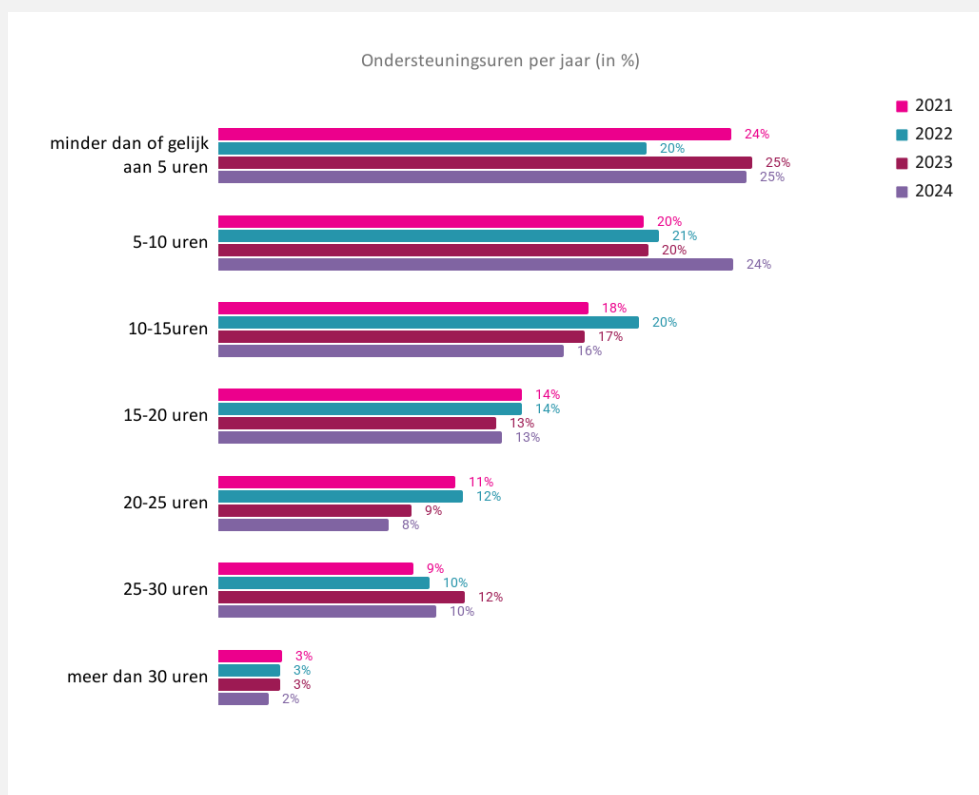
Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

In 2024 hebben we 1251 kinderen bereikt, waarvan er 887 zijn gestart in datzelfde jaar. Onder de kinderen die in 2024 zijn gestart, zijn de 3- en 4-jarigen de grootste groepen. Van de nieuw gestarte kinderen behoort 11,2 % tot de baby- en peuterleeftijd (0-2 jaar), 62,6 % tot de kleuterleeftijd (3-5 jaar), en 26,6 % is 6 jaar of ouder. In 2024 waren er twee pieken in het aantal opstarts, namelijk in januari en september, waar respectievelijk 143 en 160 kinderen met GIO van start gingen.

Grafiek: evolutie van nieuw gestarte kinderen

Kinderen kunnen maximaal 30 uren ondersteuning krijgen, wat overeenkomt met 4 RTH-punten op jaarbasis, los van de 8 punten waar elk kind met een (vermoeden van) handicap gebruik van kan maken binnen de rechtstreeks toegankelijke hulp. 49 % van de kinderen maakt gebruik van beperkte GIO-ondersteuning (tot 10 uur per jaar), 30 % maakt eerder gemiddeld gebruik (tussen 10 en 20 uur) van GIO, en 21 % gebruikt intensievere GIO-ondersteuning (meer dan 20 uur).

Grafiek: ondersteuningsuren per jaar

Multifunctionele centra

Erkende multifunctionele centra

In 2024 waren er 101 erkende multifunctionele centra (MFC's). Dat is er 1 meer dan eind 2023. Dat komt omdat er in het kader van het Crisis- en investeringsplan voor de jeugdhulp aan 1 nieuw MFC een erkenning werd toegekend.

De erkende capaciteit van de multifunctionele centra wordt uitgedrukt in personeelspunten en bedroeg in 2024 in totaal 470.322,78 personeelspunten. Naast de capaciteit wordt in de erkenning altijd een outputfactor vermeld. Dat is het minimaal aantal cliënten dat een multifunctioneel centrum moet ondersteunen in de loop van een jaar. Voor alle MFC's samen bedroeg die outputfactor voor 2024 10.495 cliënten. Deze stijging is het gevolg van uitbreiding in het kader van het Crisis- en investeringsplan voor de jeugdhulp.

Kinderen en jongeren met MFC-ondersteuning in 2024 en op 31 december 2023

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

In 2024 hebben 10.599 cliënten gebruik gemaakt van de ondersteuning van een multifunctioneel centrum.

In de onderstaande tabel kunt u het aantal gebruikers in 2024 opdelen per leeftijd, geslacht, provincie, referentieregio en eerstelijnszone.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Ondersteuningsfuncties MFC in 2024

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Een persoon kan gebruik maken van meerdere ondersteuningsfuncties. Daardoor is de som van het aantal personen dat gebruik maakt van de verschillende ondersteuningsfuncties in de bovenstaande tabel groter dan 10.599 (het totaal aantal MFC-clieënten).

Daarnaast zijn er 30 minderjarigen die gebruik maken van de typemodule kortdurend verblijf MFC voor minderjarigen met een handicap zonder dat te combineren met andere ondersteuning in een

multifunctioneel centrum. 406 minderjarigen combineren kortdurend verblijf met andere ondersteuning in een multifunctioneel centrum.

Evoluties

Tabel: relevante cijfers in functie van de evoluties binnen de MFC's

	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal cliënten op 31 december	8.642	8.516	8.054	8.966	8.831
Aantal cliënten gedurende het volledige jaar	9.899	9.822	9.753	10.529	10.599
Personeelspunten in de erkenning	393.604	407.907	407.754	458.384	470.322,78
Totale output in de erkenning	9.230	9.224	9.214	10.382	10.495

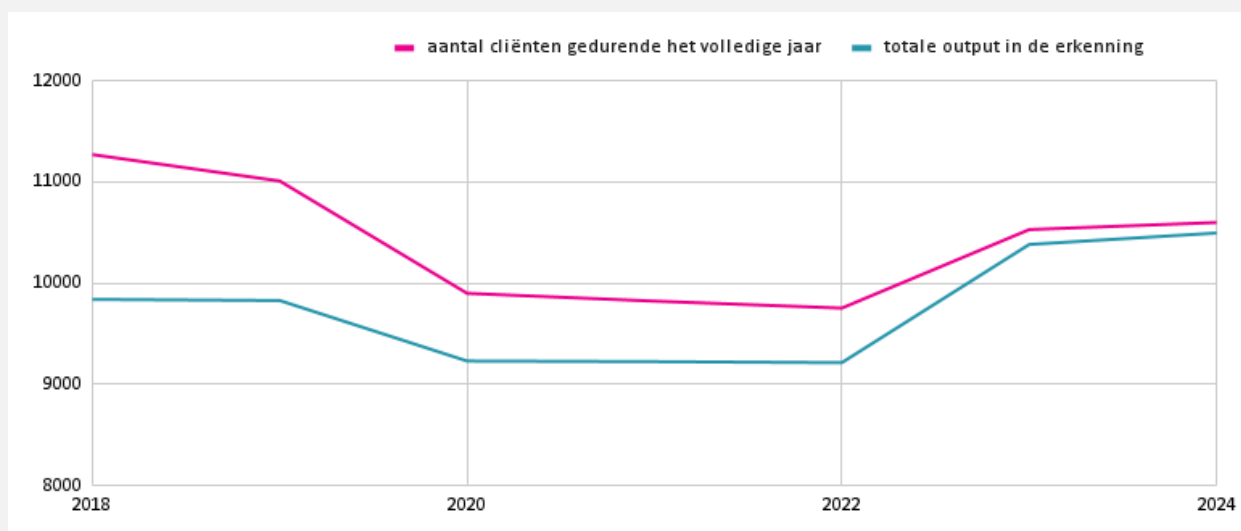
In de tabel worden enkele relevante cijfers voor de multifunctionele centra op een rijtje gezet. Het gaat daarbij om de cliënten op een bepaald moment (31 december van het betreffende jaar) en om alle cliënten die doorheen het jaar een beroep gedaan hebben op een multifunctioneel centrum.

Een multifunctioneel centrum wordt erkend voor een bepaald aantal personeelspunten. Daarmee kan een multifunctioneel centrum op een flexibele wijze personeel inzetten om zo tegemoet te komen aan de vragen van kinderen en jongeren en hun gezin.

Naast de capaciteit van de multifunctionele centra in personeelspunten wordt in de erkenning ook telkens de outputfactor vermeld. Die outputfactor geeft aan hoeveel cliënten een multifunctioneel centrum minimaal moet ondersteunen op jaarbasis.

Ter illustratie geven we hieronder in een grafiek een evolutie van zowel het aantal cliënten op jaarbasis als van de outputfactor weer.

Grafiek: evolutie van het aantal cliënten en outputfactor MFC

Persoonlijke-assistentiebudgetten

Totaal aantal budgethouders op jaarbasis in 2024, het aantal op 31 december 2024 en het aantal nieuwe toekenningen in 2024

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Op 31 december 2024 beschikten 2450 minderjarigen en jongvolwassenen over een persoonlijke-assistentiebudget. Eind december 2023 waren er nog 2397 houders van een persoonlijke-assistentiebudget. We zien dus een lichte stijging van het aantal budgethouders van 2,21 % ten opzichte van eind december 2023.

U kunt het aantal kinderen en jongeren met een persoonlijke-assistentiebudget op 31 december 2024 in de onderstaande tabel opdelen volgens leeftijd, geslacht, provincie, referentieregio of eerstelijnszone.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Evolutie aantal budgethouders op 31 december

De onderstaande tabel toont de evolutie van het aantal budgethouders op 31 december. Er is een consequente stijging van het aantal houders van een persoonlijke-assistentiebudget. U kunt het aantal kinderen en jongeren met een persoonlijke-assistentiebudget op 31 december hier ook opdelen volgens leeftijd, geslacht, provincie, referentieregio of eerstelijnszone.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Budgetcategorieën

In de tabel hieronder ziet u hoe de budgethouders gespreid zijn over de verschillende budgetcategorieën. Opgelet: de budgetcategorieën van het persoonlijke-assistentiebudget (PAB) verschillen van de budgetcategorieën van het persoonsvolgend budget (PVB).

Tabel: aantal actieve PAB-budgethouders ingedeeld volgens budgetcategorie op 31.12.2024 (unieke cliënten)

BUDGETCATEGORIE (BC)	AANTAL BUDGETHOUDERS	PERCENTAGE
BC I	5	0,20 %
BC II	74	3,02 %
BC III	495	20,20 %
BC IV	729	29,76 %
BC V	1.147	46,82 %
Totaal	2.450	100,00 %

Nieuwe toekenningen in 2024

In 2024 werd aan 244 nieuwe budgethouders een persoonlijke-assistentiebudget toegekend, waarvan het merendeel aan priordossiers.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Evolutie nieuwe toekenningen

De onderstaande tabel toont de evolutie van het aantal nieuwe toekenningen per jaar. We zien hier een piek in 2023 ten gevolge van toekenningen aan een grote groep langstwachters. U kunt het aantal kinderen en jongeren met een nieuwe toekenning hier ook opdelen volgens leeftijd, geslacht, provincie, referentieregio of eerstelijnszone.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Besteding

Het persoonlijke-assistentiebudget kan gebruikt worden om verschillende vormen van zorg en ondersteuning te kopen. In de tabel hieronder vindt u een overzicht van de besteding van het persoonlijke-assistentiebudget in 2024 per cashovereenkomsttype.

Tabel: besteding van het persoonlijke-assistentiebudget in 2024 per cashovereenkomsttype

SOORT CASHOVEREENKOMST	2023			2024		
	AANTAL	PERCENTAGE	* AANTAL CLIËNTEN	AANTAL	PERCENTAGE	* AANTAL CLIËNTEN
Hulpverlener	2.874	21,06 %	1.457	3.536	22,45 %	1.690
Dienstencheque	2.092	15,33 %	1.359	2.336	14,83 %	1.488
Vrijwilliger	1.252	9,18 %	1.057	1.381	8,77 %	1.211
Familielid	1.176	8,62 %	1.040	1.365	8,67 %	1.222
Arbeidsovereenkomst	739	5,41 %	519	627	3,98 %	415
Organisatie persoonlijke assistent	652	4,78 %	453	635	4,03 %	457
Vergunde zorgaanbieder inclusief kortdurende dagondersteuning MFC	724	5,30 %	582	1.035	6,57 %	702
Uitzendbureau	357	2,62 %	315	382	2,42 %	353
Kortverblijf en logeren	332	2,43 %	249	348	2,21 %	270
Groene zorg	102	0,75 %	90	173	1,10 %	146
Werkgelegenheidsagentschap of organisator wijkwerk	17	0,12 %	17	18	0,11 %	17
Ouderinitiatief	4	0,03 %	4	4	0,03 %	4
Vervoer	73	0,53 %	57	174	1,10 %	133
Kortverblijf binnen beleidsdomein WVG	4	0,03 %	4	10	0,06 %	8
Ondersteuning buitenland	4	0,03 %	4	9	0,06 %	9
Lidmaatschap bijstandsorganisatie	1.550	11,36 %	1.533	1.778	11,29 %	1.769
Intensieve bijstand bij een bijstandsorganisatie	1.696	12,43 %	1.651	1.942	12,33 %	1.872
Totaal	13.648	100 %		15.753	100 %	

* Het aantal cliënten mag niet opgeteld worden; eenzelfde cliënt kan meerdere soorten overeenkomsten hebben.

Hulpmiddelen en aanpassingen

Actieve gebruikers

Er zijn 44.463 actieve gebruikers van hulpmiddelen en aanpassingen. Een actieve gebruiker van hulpmiddelen en aanpassingen is een persoon met een handicap die een uitbetaling voor hulpmiddelen en aanpassingen gekregen heeft tussen 1 januari 2015 en 31 december 2024 en die op 31 december 2024 nog leeft. De meeste actieve gebruikers van hulpmiddelen en aanpassingen zijn tussen 56 en 65 jaar oud (22 %) of ouder dan 65 jaar (30 %).

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Aanvragen en betalingen

In 2024 werden 47.006 hulpmiddelen en aanpassingen aangevraagd door 17.522 personen.

20.269 personen hebben in 2024 een uitbetaling voor hulpmiddelen en aanpassingen (individuele materiële bijstand of IMB) gekregen.

De volgende tabel geeft weer hoeveel hulpmiddelen en aanpassingen werden betaald per activiteitendomein in 2024.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

De hulpmiddelen en aanpassingen worden gebundeld in de refertelijst.

Hulpmiddelen die niet voorkomen in de refertelijst of hulpmiddelen waarvoor een verhoogde tegemoetkoming wordt gevraagd, kunnen beoordeeld worden door de bijzondere bijstandsc commissie (BBC). In 2024 heeft deze commissie 915 vragen van 758 personen besproken, waarbij over 774 aanvragen positief werd beslist.

Beslissingen

Er zijn 18.951 beslissingen verstuurd naar 14.042 personen, waarvan 3.075 weigeringen.

De volgende tabel geeft weer hoeveel hulpmiddelen en aanpassingen werden goedgekeurd per activiteitendomein in 2024.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Beoordeelde aanvragen door de HOC

In 2024 bracht de heroverwegingscommissie (HOC) voor 2.361 aanvragen voor een hulpmiddel of woningaanpassing van 751 personen een advies uit over de erkenning van de handicap of het gevraagde hulpmiddel.

Meerderjarigen

- [Persoonsvolgende budgetten](#)
- [Directe financiering niet-aangeboren hersenletsel](#)
- [Ondersteuning voor geïnterneerden](#)
- [Hulpmiddelen en aanpassingen](#)
- [Rechtstreeks toegankelijke hulp](#)

Persoonsvolgende budgetten

Het VAPH biedt budgetten op maat om niet-rechtstreeks toegankelijke ondersteuning te organiseren en te betalen. Met het persoonsvolgend budget (PVB) kan een meerderjarige persoon met een handicap zorg en ondersteuning inkopen binnen zijn eigen netwerk, bij vrijwilligers, individuele begeleiders, professionele zorgverleners en bij door het VAPH vergunde zorgaanbieders.

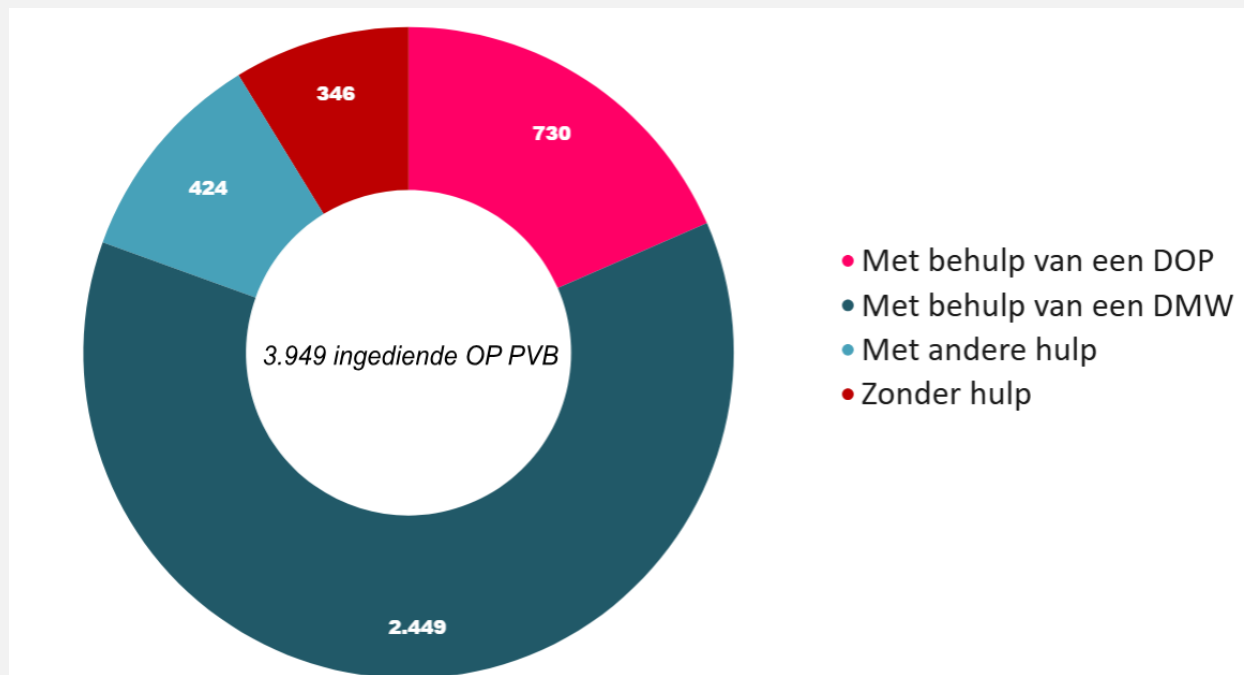
- [Aanvragen](#)
- [Prioriteitengroepen](#)
- [Terbeschikkingstellingen](#)
- [Budgethouders](#)
- [Besteding](#)

Aanvragen en beoordelingen

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Ingediende ondersteuningsplannen

Grafiek: ingediende ondersteuningsplannen persoonsvolgend budget met of zonder hulp tijdens 2024

In 2024 werden 3.949 ondersteuningsplannen persoonsvolgend budget (OP PVB) ingediend:

- 18,5 % werd ingediend door een dienst ondersteuningsplan (DOP).
- 62,0 % werd ingediend door of met hulp van een dienst maatschappelijk werk (DMW) van een ziekenfonds.
- 10,7 % werd ingediend met andere hulp (bijvoorbeeld hulp van een gebruikersorganisatie of iemand uit het netwerk).
- 8,8 % werd ingediend zonder enige hulp.

Er is een stijging in het aantal aanvragen van een persoonsvolgend budget waar te nemen ten opzichte van 2023.

Beoordeelde ondersteuningsplannen

In totaal werden 3.523 ondersteuningsplannen persoonsvolgend budget goedgekeurd in de loop van 2024. In 11 dossiers werd een verplichte doorverwijzing naar een dienst ondersteuningsplan of een dienst

maatschappelijk werk van een ziekenfonds geadviseerd.

Multidisciplinaire verslagen

Voor 3.780 dossiers werd in het jaar 2024 een multidisciplinair verslag ingediend.

De ingediende multidisciplinaire verslagen worden voorgelegd aan de Vlaamse toeleidingscommissie (VTC), die oordeelt over de erkenning van de handicap en de toekenning van een prioriteitengroep.

De onderstaande tabellen tonen de toegewezen budgetcategorieën van de dossiers waarvoor in 2024 een module 'objectivering ondersteuningsnood' werd ingediend.

Tabel: verdeling van de dossiers met een module 'objectivering ondersteuningsnood' ingediend in de eerste helft van 2024 over de toegewezen budgetcategorieën

	PERCENTAGE		PERCENTAGE
BC 1	0,1 %	BC 13	20,0 %
BC 2	1,6 %	BC 14	6,9 %
BC 3	1,5 %	BC 15	0,1 %
BC 4	1,1 %	BC 16	2,4 %
BC 5	2,7 %	BC 17	5,7 %
BC 6	12,9 %	BC 18	0,1 %
BC 7	2,0 %	BC 19	0,0 %
BC 8	9,5 %	BC 20	3,8 %
BC 9	6,3 %	BC 21	0,2 %
BC 10	9,5 %	BC 22	0,1 %
BC 11	4,5 %	BC 23	0,3 %
BC 12	8,6 %	BC 24	0,3 %

Beoordeelde aanvragen door de VTC

In de aanvraagprocedure voor een persoonsvolgend budget beslist de Vlaamse toeleidingscommissie (VTC) voor ieder dossier over de erkenning van de handicap en/of de toekenning van een

prioriteitengroep (PG).

Erkenning van de handicap

In 2024 beoordeelde de commissie (in functie van een aanvraag van een persoonsvolgend budget) de erkenning van de handicap in 617 dossiers. In 509 dossiers (82 %) werd de erkenning van de handicap goedgekeurd, in 108 dossiers (18 %) werd de erkenning van de handicap geweigerd.

Prioritering van de vraag

In 2024 beoordeelde de commissie de dringendheid van 3.116 vragen. De onderstaande tabel toont het resultaat van die beoordeling.

Tabel: aantal vragen waarvoor in 2024 de dringendheid werd beoordeeld door de Vlaamse toelidingscommissie

	AANTAL DOSSIERS	PERCENTAGE
Prioriteitengroep 1	1096	35 %
Prioriteitengroep 2	1671	53 %
Prioriteitengroep 3	364	12 %
Totaal	3131	100 %

Beoordeelde aanvragen door de HOC

Tijdens 2024 bracht de heroverwegingscommissie (HOC) voor 746 aanvragen voor een persoonsvolgend budget een advies uit over de noodprocedure, spoedprocedure, erkenning van de handicap, budgetcategorie, prioriteitengroep ...

Vragen geregistreerd in de prioriteitengroepen

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Op 31 december 2024 waren 18.261 personen met in totaal 18.302 vragen geregistreerd in de prioriteitengroepen (eenzelfde persoon kan in twee prioriteitengroepen voorkomen met een hoofd- en een deelvraag naar ondersteuning):

- 526 vragen in prioriteitengroep 1
- 8091 vragen in prioriteitengroep 2
- 9685 vragen in prioriteitengroep 3

Binnen elke prioriteitengroep worden vragen gerangschikt volgens de prioriteringsdatum. Dat is de datum waarop een persoonsvolgend budget werd aangevraagd of een herziening werd aangevraagd. De prioriteringsdatum wordt altijd vermeld in de beslissingsbrief van het VAPH. De eerstvolgende wachtende in elke prioriteitengroep had op 31 december 2024 de volgende prioriteringsdatum:

- prioriteitengroep 1: 1 januari 2024
- prioriteitengroep 2: 1 oktober 2016
- prioriteitengroep 3: 16 januari 2002

Gebruikte ondersteuning door de wachtenden

Mensen die wachten op een (verhoging van hun) persoonsvolgend budget (PVB) in een prioriteitengroep, kunnen gebruik maken van andere ondersteuningsvormen in afwachting van de terbeschikkingstelling van hun persoonsvolgend budget. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de gebruikte ondersteuningsvormen door de wachtenden in de prioriteitengroepen. U kunt in deze tabel filteren op leeftijd, geslacht, provincie, referentieregio en eerstelijnszone.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Aan de hand van de gegevens in bovenstaande tabel stellen we onder andere het volgende vast:

- 34,7 % van de mensen die in 2024 in de prioriteitengroepen stond, vroeg een verhoging van hun persoonsvolgend budget (PVB).
- 22,8 % van de wachtenden had in 2024 recht op een zorgbudget voor mensen met een handicap (al dan niet gecombineerd met rechtstreeks toegankelijke hulp).
- 23,3 % werd ondersteund via rechtstreeks toegankelijke hulp (waarvan ongeveer een derde ook recht op een zorgbudget had).

- 84,2 % van de mensen in de prioriteitengroepen had al een vorm van ondersteuning in trap 1, trap 2 of via een hulpmiddel of aanpassing. 15,8 % had nog geen dergelijke ondersteuning.

Doelgroep van de wachtenden

Hieronder vindt u de verschillende doelgroepen per prioriteitengroep van de wachtenden op 31 december 2024.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Opgelet: De som van de categorieën is groter dan 100 %, omdat een persoon in meerdere categorieën kan voorkomen. Een persoon kan immers meerdere handicaps tegelijkertijd hebben.

Uit de bovenstaande tabel kunnen we het volgende afleiden:

- Het aandeel mensen met een zwaardere vorm van een verstandelijke handicap is groter in prioriteitengroep 1 dan in prioriteitengroep 2 en 3. We zien dat in prioriteitengroep 1 het aandeel mensen met een licht verstandelijke handicap 22 % is, terwijl dat in prioriteitengroep 2 al 23 % is en 30 % in prioriteitengroep 3. Voor mensen met een ernstige of diepe verstandelijke handicap zien we het omgekeerde, namelijk 13 % in prioriteitengroep 1 tegenover 8 % in prioriteitengroep 2 en 6 % in prioriteitengroep 3.
- Iets meer dan de helft (53 %) van de wachtenden in de drie prioriteitengroepen samen heeft een verstandelijke handicap.
- 37 % van de wachtenden in de prioriteitengroepen heeft een fysieke handicap. Dat percentage verschilt amper tussen de drie prioriteitengroepen. Opgelet: hier is een overlap met de bovenstaande groep van 53 %, aangezien mensen een fysieke en een verstandelijke handicap tegelijkertijd kunnen hebben.
- Het aandeel mensen met een autismespectrumstoornis is globaal genomen 25 %, en ligt iets hoger in prioriteitengroep 2 (27 %) dan in prioriteitengroep 1 (22 %) of 3 (23 %). Ook hier is overlap met de bovenstaande groepen mogelijk (verstandelijke en/of fysieke handicap).
- Het aandeel mensen met een zintuiglijke handicap ligt iets hoger in prioriteitengroep 2 en 3 (telkens afgerond 13 %) dan in prioriteitengroep 1 (12 %).

Terbeschikkingstellingen

In 2024 werden 3692 persoonsvolgende budgetten ter beschikking gesteld aan 3056 personen.

55 % van de terbeschikkingstellingen gingen naar nieuwe budgethouders. 45 % van de terbeschikkingstellingen volgden op een reeds lopend persoonsvolgend budget. Een persoon kan namelijk in de loop van de tijd meerdere keren een budget ter beschikking gesteld krijgen. In de meeste gevallen (55 %) gaat het dan om een verhoging van het eerder ter beschikking gestelde budget of om de vervanging van een tijdelijk budget door een definitief budget (45 %).

Daarnaast werden er nog 2140 budgetten verhoogd naar aanleiding van het arrest van de Raad van State in verband met de nieuwe budgetbepaling.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

De onderstaande tabel geeft weer om welke redenen persoonsvolgende budgetten ter beschikking gesteld werden. 2611 budgetten werden ter beschikking gesteld via de automatische-toekenningsgroepen. 1081 budgetten werden ter beschikking gesteld via de prioriteitengroepen.

Tabel: aantal terbeschikkingstellingen in 2024, opgesplitst naar reden van terbeschikkingstelling: de automatische-toekenningsgroepen en prioriteitengroepen

REDEN VAN TERBESCHIKKINGSTELLING	AANTAL TERBESCHIKKINGSTELLINGEN	PERCENTAGE TERBESCHIKKINGSTELLINGEN
Tijdelijke nood	815	22,07 %
Verlenging nood	732	19,83 %
Definitief PVB na nood	417	11,29 %
PVB spoed	128	3,47 %
Continuering jeugdhulp MFC	377	10,21 %
Continuering jeugdhulp PAB	142	3,85 %
Terbeschikkingstelling in prioriteitengroep 1	1.081	29,28 %
Totaal aantal terbeschikkingstellingen	3.692	100,00 %
Totaal unieke personen**	3.056	n.v.t.

** Het totaal aantal unieke personen is niet gelijk aan het totaal aantal terbeschikkingstellingen, omdat een persoon meerdere terbeschikkingstellingen per jaar kan krijgen.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Evolutie nieuwe terbeschikkingstellingen

De onderstaande tabel en grafiek tonen het aantal unieke personen met een nieuwe terbeschikkingstelling per jaar. U kunt hier ook opdelen volgens leeftijd, geslacht, provincie, referentieregio of eerstelijnszone. Bovendien kunt u filteren op al deze variabelen, maar daarnaast ook op de procedure.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Automatische-toekenningsgroepen

In 2024 werden 2.611 persoonsvolgende budgetten ter beschikking gesteld via een automatische-toekenningsgroep.

- Het grootste aantal budgetten werd ter beschikking gesteld in het kader van de continuering van jeugdhulp.
 - Er werden het voorbije half jaar 377 persoonsvolgende budgetten na jeugdhulp multifunctioneel centrum ter beschikking gesteld.
 - 142 jongvolwassenen kregen een persoonsvolgend budget na jeugdhulp persoonsvolgend budget na jeugdhulp persoonlijke-assistentiebudget ter beschikking gesteld.
- 815 persoonsvolgende budgetten werden ter beschikking gesteld aan mensen in een tijdelijke noodsituatie.
- Er werden 732 persoonsvolgende budgetten ter beschikking gesteld in het kader van een verlenging van een tijdelijk persoonsvolgend budget in een noodsituatie.
- Daarnaast werden er 417 budgetten ter beschikking gesteld aan personen die een definitief budget kregen na een noodsituatie.
- 128 personen kregen een persoonsvolgend budget ter beschikking gesteld via de spoedprocedure.

Prioriteitengroepen

1.081 budgetten werden ter beschikking gesteld aan mensen die wachtten op een budget in prioriteitengroep 1.

Impact van automatische toekenning op prioriteitengroepen

Ook terbeschikkingstellingen via de automatische-toekenningsgroepen hebben een impact op de prioriteitengroepen, meer bepaald een daling van het aantal wachtenden in de prioriteitengroepen. 29,37 % van de personen die in 2024 een budget ter beschikking gesteld kregen via de nood- of de spoedprocedure, stond immers al in een prioriteitengroep. De meesten van hen stonden geregistreerd in prioriteitengroep 2.

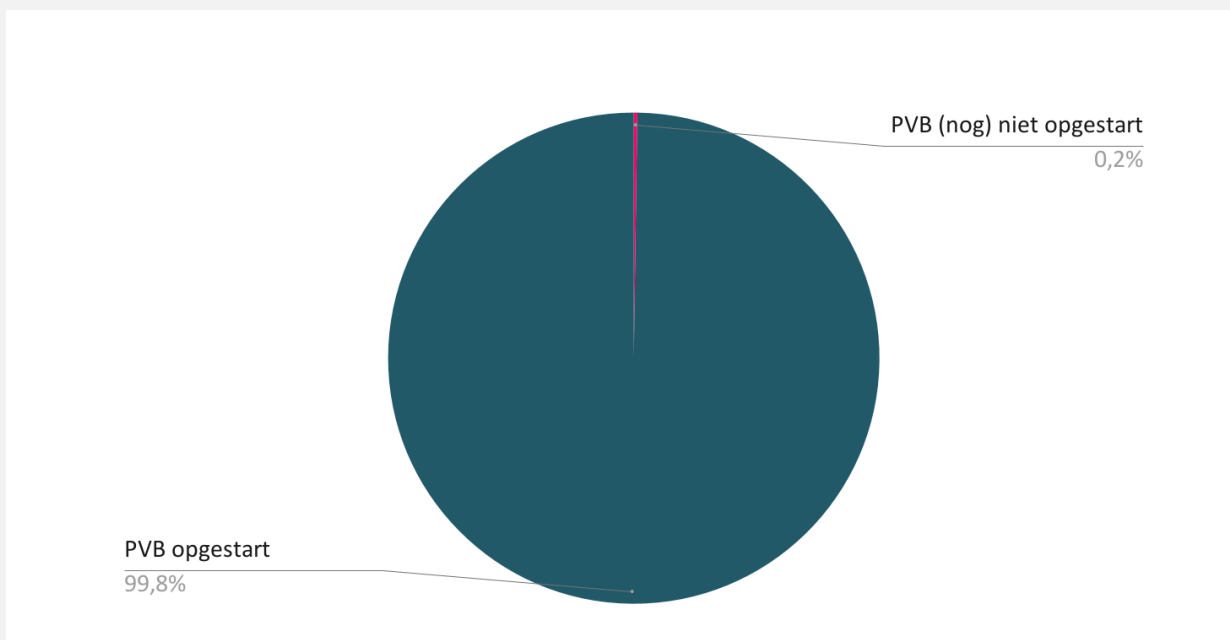
Tabel: aantal personen met een terbeschikkingstelling via een automatische-toekenningsgroep in 2024 die al dan niet in een prioriteitengroep stonden op 31.12.2023

	IN EEN PRIORITEITENGROEP					NIET IN EEN PRIORITEITENGROEP		TOTAAL AANTAL
	AANTAL IN PG 1	AANTAL IN PG 2	AANTAL IN PG 3	TOTAAL AANTAL	PERCENTAGE	AANTAL	PERCENTAGE	
Noodprocedure	4	126	130	260	31,90 %	555	68,10 %	815
Spoodprocedure		15	2	17	13,28 %	111	86,72 %	128
Totaal	4	141	132	277	29,37 %	666	70,63 %	943

Budgethouders

De meeste nieuwe budgethouders blijven vlot starten: 99,77 % van de nieuwe budgethouders zijn opgestart.

Grafiek: aandeel opgestarte en niet-opgestarte nieuwe budgethouders in de periode 1 augustus 2023 t.e.m. 31 juli 2024

Om te zorgen dat we enkel rapporteren over mensen die niet in de opstartperiode van 4 maand zitten, geven we hier cijfers over budgetten die ter beschikking gesteld werden in de periode van 1 augustus 2023 tot en met 31 juli 2024. Zo vangen we niet enkel de opstartperiode van 4 maanden op, maar ook een verlengde opstartperiode indien er sprake zou zijn van overmacht.

Het overgrote deel van de nieuwe budgethouders (99,77 %) is gestart. Voor 0,23 % geldt dat ze niet zijn gestart met de besteding van hun budget.

Niet-gestarte budgetten

Het aantal budgetten dat niet startte ligt met minder dan 1 % van het totaal heel laag. Van de niet-gestarte budgethouders werd ongeveer de helft niet binnen de opstarttermijn gestart. Het persoonsvolgend budget werd in die gevallen dan ook om die reden stopgezet. De resterende niet-gestarte budgetten omvatten bijvoorbeeld mensen die het budget weigeren of die niet langer voldoen aan de verblijfsvoorwaarden.

Gestarte budgetten

Van de personen die startten met het persoonsvolgende budget, startte 97,96 % binnen 4 maanden. 76,43 % van de startende budgethouders startte zelfs binnen 2 maanden na de terbeschikkingstelling. Voor 2,04 % van de budgethouders geldt dat ze pas na 4 maanden startten. Daar speelt vaak een reden van overmacht, zoals een lange ziekenhuisopname.

Hoe volgt het VAPH de opstart op?

Wie een persoonsvolgend budget ter beschikking gesteld krijgt, heeft vier maanden tijd om te starten met het besteden ervan. Het VAPH volgt dat nauwgezet op en contacteert na ongeveer twee maanden de nieuwe budgethouders voor wie nog geen overeenkomst werd geregistreerd.

Als uit de contactname blijkt dat de budgethouder problemen ondervindt om de geschikte ondersteuning te vinden en de besteding te starten, dan kan het VAPH die doorverwijzen naar een bijstandsorganisatie. Indien nodig kan er na contact met een bijstandsorganisatie intensieve bemiddeling aangevraagd worden bij het VAPH. Lukt het echt niet om op te starten binnen de vooropgestelde vier maanden, maar heeft de budgethouder wel de nodige stappen daartoe ondernomen, dan kan een eenmalige verlenging van opnieuw vier maanden worden toegestaan.

Als ook die periode verstreken is zonder opstart van het budget, wordt de terbeschikkingstelling gestopt.

Aantal budgethouders

Op 31 december 2024 waren er 30.315 houders van een persoonsvolgend budget.

Ten opzichte van 31 december 2023 merken we een stijging van het aantal budgethouders met 928 budgethouders.

Door de extra middelen uit het Zorginvesteringsplan van de Vlaamse Regering kan aan personen met een vraag naar een persoonsvolgend budget in prioriteitengroep 1 nog steeds versneld een budget ter beschikking gesteld worden.

Verder stellen we vast dat een groot aantal personen aan wie een persoonsvolgend budget werd ter beschikking gesteld in 2024, ervoor al een (deel- of tijdelijk) persoonsvolgend budget had.

Evolutie van het aantal budgethouders op 31 december

De onderstaande tabel toont de evolutie van het aantal budgethouders op 31 december. Die tonen een consequente stijging van het aantal houders van een persoonsvolgend budget. U kunt het aantal budgethouders op 31 december hier ook opdelen volgens leeftijd, geslacht, provincie, referentieregio of eerstelijnszone.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Spreiding budgetcategorieën

De onderstaande tabel deelt de budgetten in per berekende budgetcategorie. Zo kunnen ook de budgetten die vanuit de transitie werden toegekend, worden ingedeeld in een categorie. Die budgetten hebben immers geen budgetcategorie zoals bepaald in de regelgeving, maar het budget is een vertaling van de ondersteuning die genoten werd op het moment van de transitie.

Tabel: Spreiding van de ter beschikking gestelde persoonsvolgende budgetten (zorggebonden middelen),
referentiedatum 31.12.2024

BUDGET	PERCENTAGE
Minder dan 14.751,00 euro (berekende budgetcategorie I)	9,77 %
Van 14.751,00 euro tot 20.897,25 euro (berekende budgetcategorie II)	9,35 %
Van 20.897,25 euro tot 29.194,69 euro (berekende budgetcategorie III)	8,27 %
Van 29.194,69 euro tot 38.414,07 euro (berekende budgetcategorie IV)	8,48 %
Van 38.414,07 euro tot 46.711,51 euro (berekende budgetcategorie V)	10,46 %
Van 46.711,51 euro tot 51.935,82 euro (berekende budgetcategorie VI)	9,31 %
Van 51.935,82 euro tot 54.394,32 euro (berekende budgetcategorie VII)	5,64 %
Van 54.394,32 euro tot 57.774,76 euro (berekende budgetcategorie VIII)	7,30 %
Van 57.774,76 euro tot 65.764,89 euro (berekende budgetcategorie IX)	13,17 %
Van 65.764,89 euro tot 79.901,27 euro (berekende budgetcategorie X)	11,65 %
Van 79.901,27 euro tot 96.496,15 euro (berekende budgetcategorie XI)	4,85 %
Vanaf 96.496,15 euro (berekende budgetcategorie XII)	1,77 %
Totaal	100,00 %

Besteding

Keuze voor voucher, cash of een combinatie van beide

Budgethouders kunnen hun persoonsvolgend budget op verschillende manieren besteden: in voucher bij een vergunde zorgaanbieder, in cash, of in een combinatie van beide.

Budgethouders bleven hun persoonsvolgend budget in 2024 voornamelijk in voucher besteden, maar ze maakten ook steeds meer gebruik van andere bestedingsmogelijkheden. Opgelet: de gegevens over besteding tellen enkele personen meer ten opzichte van de pagina over ondersteuningsvormen, bijvoorbeeld door opzegvergoedingen.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

62,98 % van de budgethouders besteedden in 2024 hun budget enkel in voucher. Dat is een daling van ruim 3 % ten opzichte van 2023. 14,34 % besteedde zijn budget enkel in cash bij een niet door het VAPH vergunde zorgaanbieder. Dat is een eerder beperkte stijging van 0,6 %.

We zien dus opnieuw steeds meer een spreiding in hoe de budgetten besteed worden. Budgethouders combineren meer en meer de verschillende bestedingsmogelijkheden.

Ook nieuwe budgethouders kiezen makkelijker voor cashbesteding of een combinatie van cash- en voucherbesteding.

U kunt het aantal budgethouders van een persoonsvolgend budget en hoe zij hun budget besteden in de onderstaande tabel opdelen volgens leeftijd, geslacht, provincie, referentieregio of eerstelijnszone.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Budgethouders zonder lopende overeenkomst

1,03 % van de budgethouders had in 2024 geen lopende overeenkomst. Uiteraard zijn daarbij de budgethouders die op 31 december 2024 nog maar recent hun terbeschikkingstelling ontvangen hadden en zich op dat moment nog volop in de opstartperiode bevonden. In november en december 2024 stelde het VAPH immers nog heel wat budgetten ter beschikking. Het mag dus niet verbazen dat een groot deel van die budgethouders op het einde van 2024 nog niet was gestart met de besteding.

Onder de 1,03 % vallen ook personen die in 2024 geen kosten meer registreerden of geen lopende overeenkomst meer hadden, bijvoorbeeld omdat er buiten de VAPH-sector een andere oplossing werd

gevonden. Het VAPH volgt die dossiers individueel op. Als de besteding niet opnieuw gestart wordt, kan dat tot stopzetting van de respectievelijke budgetten leiden.

Gebruikte ondersteuningsfuncties

Tabel: aantal personen met geregistreerde ondersteuningsfuncties in hun cash- en voucherovereenkomsten in 2024

ONDERSTEUNINGSFUNCTIE	AANTAL PERSONEN
Dagondersteuning	21.916
Woonondersteuning	16.800
Psychosociale ondersteuning	9.570
Individuele praktische hulp	9.882
Globale individuele ondersteuning	6.739
Oproepbare permanentie	4.632
Begeleid werken	1.925
Geen ondersteuningsfuncties gevonden	10.006
Totaal aantal personen*	31.221

* Het totaal aantal personen is kleiner dan de som van de categorieën, aangezien een persoon meerdere ondersteuningsfuncties kan combineren.

Deze tabel geeft een overzicht van het aantal personen met bovenstaande geregistreerde ondersteuningsfuncties in hun overeenkomsten. Daarbij wordt zowel gekeken naar voucher- als naar cashovereenkomsten. De categorie 'geen ondersteuningsfuncties gevonden' slaat onder andere op de overeenkomsten met bijstandsorganisaties, waar de klassieke ondersteuningsfuncties niet van toepassing zijn. Er is ook nog een aantal overeenkomsten actief die dateren van voor de registratie van de ondersteuningsfuncties verplicht was. Ook die worden gevat in de categorie 'geen ondersteuningsfuncties gevonden'.

Het verschil in het totaal aantal personen in deze tabel en het totaal aantal in de infographic 'besteding per vorm' is te verklaren door het aantal mensen dat beschikte over een persoonsvolgend budget maar geen lopende overeenkomsten had in 2024, o.a. de budgethouders die zich nog in opstartfase bevonden, en de overeenkomsten van overledenen die niet werden afgesloten.

Besteding in cash

Het persoonsvolgend budget kan op zeer uiteenlopende wijzen ingezet worden om zorg en ondersteuning te realiseren. Personen die het budget in cash besteden, benutten die verschillende mogelijkheden steeds meer.

Tabel: besteding van het persoonsvolgend budget in 2024 per cashovereenkomsttype

SOORT CASHOVEREENKOMST	2023			2024		
	AANTAL	PERCENTAGE	* AANTAL CLIËNTEN	AANTAL	PERCENTAGE	* AANTAL CLIËNTEN
Hulpverlener	9.802	18,74 %	4.980	11.871	20,10 %	5.927
Dienstencheque	6.344	12,13 %	4.416	6.992	11,84 %	4.838
Erkend WVG (niet VAPH)	4.414	8,44 %	3.243	4.979	8,43 %	3.713
Vrijwilliger	4.249	8,12 %	3.744	4.598	7,79 %	4.098
Vervoer	4.148	7,93 %	2.485	5.025	8,51 %	3.018
Arbeidsovereenkomst	2.281	4,36 %	1.585	2.130	3,61 %	1.272
Cash bij vergunde zorgaanbieder	2.577	4,93 %	1.941	2.999	5,08 %	2.256
Familielid of student	1.638	3,13 %	1.315	1.727	2,92 %	1.430
Uitzendbureau	1.118	2,14 %	1.000	1.118	1,89 %	1.019
Groene zorg	269	0,51 %	211	346	0,59 %	293
Werkgelegenheidsagentschap of organisator wijkwerk	188	0,36 %	182	168	0,28 %	154
Ouderinitiatief	113	0,22 %	83	111	0,19 %	96
Erkend WVG (niet VAPH), buiten erkenning	135	0,26 %	119	133	0,23 %	125
Buitenland	29	0,06 %	26	41	0,07 %	30
Consulenten	26	0,05 %	26	31	0,05 %	30
Lidmaatschap bijstandsorganisatie	6.958	13,30 %	6.640	7.963	13,48 %	7.636
Intensieve bijstand bij een bijstandsorganisatie	7.738	14,79 %	7.049	8.590	14,55 %	7.889
Startpakket bijstandsorganisatie	288	0,55 %	287	235	0,40 %	235
Totaal	52.315	100 %		59.057	100 %	

* Het aantal cliënten mag niet opgeteld worden; eenzelfde cliënt kan meerdere soorten overeenkomsten hebben.

We merken een algemene stijging van het aantal geregistreerde cashovereenkomsten ten opzichte van 2023. Budgethouders die hun persoonsvolgend budget in cash inzetten, realiseren hun zorg en ondersteuning overwegend via overeenkomsten met natuurlijke of rechtspersonen ('overeenkomsten met hulpverleners'), dienstencheques, erkende thuiszorgdiensten en vrijwilligers. Vooral die eerste groep laat opnieuw een opmerkelijke stijging van het aantal overeenkomsten zien en dat is al sinds 2018 het geval. Onder die groep vallen zelfstandigen, maar ook deeleconomieplatformen.

Andere opvallende cijfers laten een stagnatie of een lichte daling zien van het aantal overeenkomsten. Het aantal arbeidsovereenkomsten met individuele begeleiders is bijvoorbeeld licht gedaald in vergelijking met 2023, een tendens die ook vorig jaar merkbaar was. Anderzijds zien we een evenredige stijging van het aantal takenovereenkomsten met familieleden. De dalingen worden mogelijk mee veroorzaakt door een betere registratie. De algemene trend is echter de toename bij de meeste overeenkomsttypes. Het aantal personen dat via cashbesteding ondersteuning organiseert, stijgt immers consequent.

Hoewel het aantal overeenkomsten beperkt blijft, stijgt ook het aantal overeenkomsten dat afgesloten werd met groenezorginitiatieven gevoelig met net geen 30 % ten opzichte van 2023. De voorbije jaren zagen we daar slechts een trage groei.

Directe financiering niet-aangeboren hersenletsel

In 2024 werden 26 aanvragen voor directe financiering via de NAH-procedure voor personen met een niet-aangeboren hersenletsel of tetraplegie goedgekeurd. Daarnaast werd de directe financiering bij 19 personen stopgezet in 2024 door de terbeschikkingstelling van een persoonsvolgend budget.

In de loop van 2024 hadden in totaal 42 personen een begeleidingsovereenkomst voor directe financiering via de NAH-procedure. Op 31 december 2024 maakten 21 personen met een handicap gebruik van directe financiering via de NAH-procedure, geboden door 16 vergunde zorgaanbieders.

Ondersteuning voor geïnterneerden

7

dagondersteuning in
gevangenis

Op 31 december 2024 waren er 7 vergunde zorgaanbieders die dagondersteuning boden aan personen met een handicap in de gevangenis. In totaal waren de 7 organisaties erkend voor 2533 personeelspunten. Ten opzichte van 2023 zijn er sinds 1 mei 2024 4 bijkomende erkenningen door de oproep voor projecten voor ondersteuning van personen met een (vermoeden van) handicap in gevangenissen door de acties van de Vlaamse Regering in het kader van de crisis binnen de meerderjarigenzorg VAPH.

3

residentiële units
geïnterneerden

3 vergunde zorgaanbieders organiseerden in 2024 een residentiële unit voor geïnterneerde personen met een handicap. Op 31 december 2024 waren zij samen erkend voor in totaal 50 plaatsen.

75

VZA directe financiering
geïnterneerden

Op 31 december 2024 waren 75 vergunde zorgaanbieders geregistreerd in het kader van de directe financiering voor geïnterneerde personen met een handicap.

In 2024 werden 69 aanvragen van personen met een handicap voor de doelgroep geïnterneerden goedgekeurd. Het gaat om 16 goedkeuringen voor de residentiële opvang van geïnterneerden en 53 goedkeuringen voor de directe financiering geïnterneerden.

Er werden in 2024 29 nieuwe opnames gerealiseerd via de procedure geïnterneerden: 4 geïnterneerden vonden een plaats in de residentiële units voor geïnterneerde personen met een handicap en 25 geïnterneerden konden terecht bij een vergunde zorgaanbieder via de directe financiering.

Op 31 december 2024 waren er 83 geïnterneerden in begeleiding via de directe financiering geïnterneerden en 49 geïnterneerden hadden een begeleidingsovereenkomst in een residentiële unit voor geïnterneerde personen met een handicap.

Hulpmiddelen en aanpassingen

Actieve gebruikers

Er zijn 44.463 actieve gebruikers van hulpmiddelen en aanpassingen. Een actieve gebruiker van hulpmiddelen en aanpassingen is een persoon met een handicap die een uitbetaling voor hulpmiddelen en aanpassingen gekregen heeft tussen 1 januari 2015 en 31 december 2024 en die op 31 december 2024 nog leeft. De meeste actieve gebruikers van hulpmiddelen en aanpassingen zijn tussen 56 en 65 jaar oud (22 %) of ouder dan 65 jaar (30 %).

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Aanvragen en betalingen

In 2024 werden 47.006 hulpmiddelen en aanpassingen aangevraagd door 17.522 personen.

20.269 personen hebben in 2024 een uitbetaling voor hulpmiddelen en aanpassingen (individuele materiële bijstand of IMB) gekregen.

De volgende tabel geeft weer hoeveel hulpmiddelen en aanpassingen werden betaald per activiteitendomein in 2024.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

De hulpmiddelen en aanpassingen worden gebundeld in de refertelijst.

Hulpmiddelen die niet voorkomen in de refertelijst of hulpmiddelen waarvoor een verhoogde tegemoetkoming wordt gevraagd, kunnen beoordeeld worden door de bijzondere bijstandsc commissie (BBC). In 2024 heeft deze commissie 915 vragen van 758 personen besproken, waarbij over 774 aanvragen positief werd beslist.

Beslissingen

Er zijn 18.951 beslissingen verstuurd naar 14.042 personen, waarvan 3.075 weigeringen.

De volgende tabel geeft weer hoeveel hulpmiddelen en aanpassingen werden goedgekeurd per activiteitendomein in 2024.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Beoordeelde aanvragen door de HOC

In 2024 bracht de heroverwegingscommissie (HOC) voor 2.361 aanvragen voor een hulpmiddel of woningaanpassing van 751 personen een advies uit over de erkenning van de handicap of het gevraagde hulpmiddel.

Rechtstreeks toegankelijke hulp

Erkende en niet-erkende aanbieders van rechtstreeks toegankelijke hulp

Op 31 december 2024 waren er 221 erkende aanbieders van rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH), goed voor 101.926,82 personeelspunten (minder- en meerderjarigen). De vermindering van het aantal erkende aanbieders is een gevolg van twee fusies, een overdracht naar een andere aanbieder en de erkenning van een initiatief uit de pilootfase die niet verlengd werd.

Daarvan zijn 7759,68 personeelspunten toegekend voor RTH-kortverblijf. Naast kortverblijf zijn er 746,70 personeelspunten voor RTH-begeleid werken voor schoolverlaters in het kader van het project Geïntegreerd Breed Onthaal toegekend en 1990,31 personeelspunten voor globale individuele ondersteuning voor minderjarigen (GIO). En 17.879,45 personeelspunten voor de pilootfase RTH. Deze stijging is onder meer het gevolg van de selectie van enkele bijkomende initiatieven in kader van de verlengde pilootfase RTH. Initiatiefnemers die in 2022 een ontvankelijke aanvraag voor deelname aan de pilootfase indienden en die voldeden aan de inhoudelijke voorwaarden, maar niet geselecteerd werden voor deelname, konden zich opnieuw kandidaat stellen voor een beperkt aantal nog te verdelen middelen. Ook konden initiatieven die meer dan 100 % van hun vooropgestelde output behaalden en een positieve beoordeling kregen op basis van de werking een aanvraag voor uitbreiding indienen.

In 2024 waren er 233 aanbieders van rechtstreeks toegankelijke hulp die ondersteuning boden aan 35.711 cliënten, waarvan 19.469 van 21 jaar of jonger, en 16.242 ouder dan 22 jaar. Terwijl dat in 2023 nog 33.149 mensen waren. Dat komt doordat de initiatieven uit de pilootfase in 2024 meer mensen ondersteunden dan het jaar voordien.

Niet elke aanbieder van rechtstreeks toegankelijke hulp beschikt over een erkenning voor rechtstreeks toegankelijke hulp. Er zijn ook niet-erkende aanbieders die punten afnemen van een erkende aanbieder. Daardoor is het aantal RTH-aanbieders hoger dan het aantal diensten dat over een erkenning beschikt.

Gebruikers van rechtstreeks toegankelijke hulp

Alleen personen met een (vermoeden van) handicap die (nog) geen ondersteuning krijgen via niet-rechtstreeks toegankelijke hulp, kunnen gebruik maken van rechtstreeks toegankelijke hulp, met een maximum van 8 punten op jaarbasis. Die punten kunnen ingezet worden voor een of meerdere ondersteuningsfuncties. Wie gebruik maakt van RTH in het pilootproject kan tot maximum 12 punten RTH op jaarbasis gebruiken.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

In 2024 werden in totaal 35.711 personen ondersteund via rechtstreeks toegankelijke hulp. Als de aantallen per ondersteuningsfunctie in de bovenstaande grafiek opgeteld worden, is de som groter dan

35.711. Dat komt omdat één persoon van verschillende ondersteuningsfuncties gebruik gemaakt kan hebben.

Bij 166 personen werd aangegeven dat er voor de ondersteuning bij de RTH-aanbieder structureel een beroep gedaan wordt op vrijwilligers. Die personen kunnen maximum 7 personeelspunten per jaar inzetten voor de andere ondersteuningsfuncties. Naast de hieronder vermelde ondersteuningsfuncties is er ook kortverblijf. In 2024 kregen 857 personen ondersteuning via kortverblijf.

In de onderstaande tabel kunt u het aantal RTH-gebruikers per leeftijdscategorie, geslacht, provincie, referentieregio en eerstelijnszone opvragen. De regionale informatie is telkens gebaseerd op het domicilie van de persoon.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Organisaties

- [Zorg en ondersteuning](#)
- [Ondersteunende organisaties](#)
- [Personeel VAPH](#)

Zorg en ondersteuning

- [Vergunde zorgaanbieders](#)
- [Kleinschalige initiatieven](#)
- [Wooninfrastructuur](#)
- [Observatie, diagnose- en behandelingsunits](#)
- [Meldingen grensoverschrijdend gedrag](#)

Vergunde zorgaanbieders

In 2024 vergunde het VAPH 4 nieuwe zorgaanbieders. Op 31 december 2024 waren er in totaal 253 vergunde zorgaanbieders.

Ondanks die nieuwe vergunde zorgaanbieders zijn er in vergelijking met eind 2023 eenzelfde totaal aantal vergunde zorgaanbieders. Dat is het gevolg van 3 fusies en overdrachten van beheer sinds 1 januari 2024. Daarnaast is er in de tweede helft van 2024 een tijdelijke vergunning niet verlengd.

De vergunde zorgaanbieders hebben een vergunning van het VAPH om zorg en ondersteuning te bieden. Vergunde zorgaanbieders moeten voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen. Daarop wordt toezicht uitgeoefend door het VAPH en Zorginspectie.

Kleinschalige initiatieven

Om collectieve ondersteuning voor wonen of dagbesteding aan te bieden, moet een organisatie een vergunning hebben en voldoen aan vergunnings- en kwaliteitsvoorwaarden. Een beperkt aantal initiatieven kan collectieve, kleinschalige ondersteuning bieden zonder aan deze voorwaarden gebonden te zijn: geregistreerde ouderinitiatieven (maximum 15 personen) en geregistreerde groenezorginitiatieven voor dagbesteding.

De volgende cijfers geven een beeld van ouderinitiatieven en groenezorginitiatieven die kozen om een registratie aan te vragen, en zodoende collectieve ondersteuning kunnen aanbieden buiten het vergunde zorgaanbod. Dit geeft geen volledig beeld van alle ouderinitiatieven of groenezorginitiatieven: een ouderinitiatief of groenezorginitiatief kan ervoor kiezen om zich niet te registreren, maar om samen te werken met een vergunde zorgaanbieder, of om zelf een vergunning aan te vragen als zorgaanbieder.

- [Ouderinitiatieven](#)
- [Groenezorginitiatieven](#)

Ouderinitiatieven

Op 31 december 2024 waren er 39 ouderinitiatieven geregistreerd bij het VAPH. In 2023 waren dat er nog maar 34: in 2024 kwamen er 5 nieuwe registraties bij.

In de loop van 2024 hadden de 39 ouderinitiatieven 96 gebruikers met 111 cashovereenkomsten in het kader van het persoonsvolgend budget. Voor het persoonlijke-assistentiebudget waren dat 4 overeenkomsten met evenveel gebruikers.

Groenezorginitiatieven

Geregistreerde groenezorginitiatieven

Op 31 december 2024 waren er 158 groenezorginitiatieven geregistreerd.

Ondersteuning door een groenezorginitiatief kan betaald worden via het cashsysteem van het persoonsvolgend budget of met het persoonlijke-assistentiebudget.

Gebruikers van groenezorginitiatieven

In 2024 sloten 293 houders van een persoonsvolgend budget 346 cashovereenkomsten met groenezorginitiatieven.

In 2024 sloten 146 houders van een persoonlijke-assistentiebudget 173 overeenkomsten bij een groenezorginitiatief.

Wooninfrastructuur

Het VAPH erkende in 2024 16 verenigingen en organisaties die wooninfrastructuur ter beschikking stellen aan personen met een handicap. Dat zijn er in aantal hetzelfde als vorig jaar. Maar er zijn 2 nieuwe organisaties erkend en 2 bestaande erkenningen zijn niet verlengd of stopgezet door de organisatie.

Met die erkenning komen organisaties die aangepaste wooninfrastructuur voor personen met een duidelijk vast te stellen zorgnood voorzien, in aanmerking voor een verminderde btw van 6 % en een verminderd kadastraal inkomen.

Die erkenning heeft geen betrekking tot ondersteuning van personen met een handicap.

Observatie, diagnose- en behandelingsunits

5

observatie-, diagnose- en
behandelingsunits

In 2024 waren er 5 observatie-, diagnose- en behandelingsunits (ODB-units) voor meerderjarige personen met een handicap, erkend voor in totaal 3.653,81 personeelspunten. Dat aantal is veranderd ten opzichte van vorig jaar. Er is nu in elke provincie een ODB-unit erkend en werkzaam (de ODB-unit voor Vlaams-Brabant en Brussel is sinds 2024 erkend).

Op 1 augustus 2024 werd het [Besluit van de Vlaamse Regering over de erkenning en subsidiëring van observatie-, diagnose en behandelingsunits](#) gewijzigd.

Door deze wijziging werd er in de programmatie van de ODB-units een toevoeging van personeelspunten voorzien voor de functie mobiele en ambulante outreach (art. 4, 3°).

Meldingen grensoverschrijdend gedrag

Als er binnen een hulpverleningscontext van een VAPH-zorgaanbieder sprake is van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van een gebruiker van zorg en ondersteuning, dan moet de zorgaanbieder dat melden aan het VAPH.

Voor meer info over grensoverschrijdend gedrag en het meldpunt, kunt u terecht op de pagina [Grensoverschrijdend gedrag \(GOG\)](#) op de website van het VAPH.

In 2024 kreeg het VAPH 134 meldingen van VAPH-zorgaanbieders. Dat is een stijging ten opzichte van vorig jaar (109 in 2023). Bij 35 % van de slachtoffers ging het om minderjarigen.

De meest voorkomende vorm van grensoverschrijdend gedrag was ongewenst seksueel gedrag, namelijk bij 77 van de 134 meldingen (57 % van de gevallen). Daarnaast waren er voornamelijk meldingen van fysiek geweld, namelijk in 47 situaties, en in 32 gevallen ging het om psychisch geweld. De melding van een incident kan bestaan uit meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag.

In meer dan 68 % van de gemelde situaties was de dader een gebruiker. In ongeveer 10 % van de gevallen ging het om een personeelslid van de voorziening en in de andere situaties betrof het een derde of was het niet duidelijk wie de pleger was.

Ondersteunende organisaties

- [Gebruikersverenigingen met informatieloket](#)
- [Diensten ondersteuningsplan](#)
- [Multidisciplinaire teams](#)
- [Bijstandsorganisaties](#)

Gebruikersverenigingen met informatieloket

In 2024 vergunde het VAPH 5 gebruikersverenigingen met informatieloket.

3 gebruikersverenigingen bieden een informatieloket voor individuele personen met een handicap, 2 hebben een informatieloket voor collectieve overlegorganen.

Diensten ondersteuningsplan

In 2024 erkende en subsidieerde het VAPH 5 diensten ondersteuningsplan. Ze waren in 2024 erkend voor 27.958 begeleidingen. Dat is hetzelfde aantal als de vorige jaren.

In totaal hebben in 2024 bijna 5.195 personen met een handicap gebruik gemaakt van de diensten ondersteuningsplan.

Multidisciplinaire teams

Eind 2024 waren er 85 multidisciplinair teams (MDT's). Dat zijn er 3 meer dan in 2023.

De reden voor de stijging is de wijziging in de regelgeving waardoor vergunde zorgaanbieders of erkende multifunctionele centra (MFC's) een erkenning als MDT voor individuele materiële bijstand kunnen aanvragen. Zij kunnen alleen erkend worden voor het adviseren van hulpmiddelen en aanpassingen en het opmaken van de bijbehorende module D. Ze kunnen niet erkend worden voor het opmaken van verslagen voor vragen voor een persoonsvolgend budget (PVB) of voor het opmaken van een module A. In 2024 werden er hiervoor 7 erkenningen toegekend.

Daarnaast waren er 4 aparte erkenningen als MDT die door een fusie werden stopgezet.

Bijstandsorganisaties

Het VAPH vergunde en subsidieerde in 2024 4 bijstandsorganisaties .

Op 1 januari 2024 hadden de bijstandsorganisaties in totaal 10.046 lidmaatschappen waarvoor het VAPH een ledenforfait van 273,47 euro subsidieerde tegen het einde van het 1e kwartaal van 2024.

In de loop van 2024 waren er 1.368 leden die gebruik maakten van gratis bijstand. Dit dient voor gratis lidgeld of gratis bijstand, ofwel beiden. Bijstandsorganisaties krijgen voor deze budgethouders een forfait van 800 euro.

Personeel VAPH

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Op 31 december 2024 had het VAPH 287 personeelsleden in dienst. 174 personeelsleden werken in het hoofdkantoor van het VAPH in het Belpairegebouw in Brussel. 113 personeelsleden werken in onze provinciale kantoren.

212 personeelsleden zijn vrouw en 75 personeelsleden zijn man. De grootste groep (46 personeelsleden) bevindt zich in de leeftijdscategorie 35 tot 39 jaar. Maar behalve de leeftijdscategorie onder de 24 jaar waar het VAPH maar 2 personeelsleden telt, zijn alle andere leeftijdscategorieën vrij evenredig vertegenwoordigd binnen het VAPH.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

Wat betreft de diversiteit van de werknemers zien we eind 2024 dat 13 personeelsleden een arbeidshandicap of chronische ziekte hebben (4,5 %). 63 werknemers zijn ouder dan 55 jaar (22 %). Het VAPH stelt 32 personeelsleden van buitenlandse herkomst te werk, wat neerkomt op 11,1 % van het personeelsbestand.

Hier staat dynamisch ingevoegde inhoud die niet kan worden weergegeven in geprinte media.
Ga naar [Tableau Public](#) om de inhoud te bekijken.

37 personeelsleden werken voor de afdeling Dienstverlening Budgethouders in Brussel, 43 personeelsleden voor de afdeling Vergunnen en Financieren en 61 personeelsleden voor de afdeling Horizontale Teams. Binnen het IT-team (een van de horizontale teams) zijn ook 22 externe ICT'ers aan de slag. Die zijn niet meegeteld in de 61.

146 personeelsleden werken voor de afdeling Toeleiding en Hulpmiddelen. Die afdeling is verspreid over 6 locaties. 33 personeelsleden werken in Brussel in het hoofdkantoor, de anderen werken in provinciale kantoren: 29 in Antwerpen, 23 in Brugge, 26 in Gent, 16 in Hasselt en 19 in Leuven.

Budget

- [Inzet middelen](#)
- [Financieel verslag](#)

Inzet middelen

Tabel: uitbreidingsbeleid in de legislatuur

	2020	2021	2022	2023	2024	TOTAAL
Jaarlijkse aangroei	€ 40.000.000	€ 45.000.000	€ 60.000.000	€ 86.200.000	€ 38.800.000	€ 270.000.000
Extra vanuit Zorginvesteringsplan*	-	-	€ 60.800.000	€ 11.900.000	-	€ 72.700.000
Totaal	€ 40.000.000	€ 45.000.000	€ 120.800.000	€ 98.100.000	€ 38.800.000	€ 342.700.000

* Inclusief middelen uit de Vlaamse Intersectorale Akkoorden (VIA)

In de meerjarenbegroting die opgemaakt werd bij de start van de nieuwe Vlaamse Regering in 2019, werd een extra budget van 270 miljoen euro per jaar voorzien voor de sector handicap voor de periode 2020-2024. In 2024 werd daarvan 38,8 miljoen euro geïnvesteerd.

Tabel: inzet middelen uitbreidingsbeleid in 2024

UITGAVENPOST	BEDRAG IN EURO
Persoonlijke-assistentiebudgetten (PAB)	€ 10.500.000
Multifunctionele centra (MFC)	€ 24.400.000
Persoonsvolgende budgetten (PVB)	€ 3.600.000
Andere binnen VAPH	€ 300.000
Totaal	€ 38.800.000

Wat betreft **minderjarigen** werd in 2024 10,5 miljoen euro vanuit het reguliere uitbreidingsbeleid ingezet om bijkomende **persoonlijke-assistentiebudgetten** toe te kennen. Daarnaast werd 9,4 miljoen euro in 2024 vanuit het Crisis- en investeringsplan voor de jeugdhulp geïnvesteerd in ondersteuning door **multifunctionele centra**. Tot slot werd 15,0 miljoen voorzien voor de meerkost van de ondersteuning van internaten binnen Welzijn.

Het budget voor **meerderjarigen** werd in 2024 ingezet voor bijkomende terbeschikkingstellingen van persoonsvolgende budgetten via de automatische-toekenningsgroepen (91,5 miljoen euro) en prioriteitengroep 1 (50,4 miljoen euro). Dat bedrag werd gefinancierd met middelen die vrijkwamen door uitstroom (door overlijdens of stopzettingen), met uitbreidingsmiddelen en er werd gebruik gemaakt van

reeds beschikbare middelen die de voorbije jaren structureel niet werden aangewend. Deze werden vanaf 2024 wel aangewend voor bijkomende persoonsvolgende budgetten, waardoor de uitbreidingskredieten vooral konden worden ingezet voor minderjarigen in uitvoering van het Crisis- en investeringsplan voor de jeugdhulp

Financieel verslag

Vanaf 2022 worden in het jaarverslag de uitvoeringscijfers zowel per boekjaar als per prestatiejaar gepubliceerd.

Per boekjaar

Dit overzicht bevat de realisaties van het afgesloten boekjaar, zoals opgenomen in de jaarrekening van het VAPH. Deze realisaties bevatten naast de effectief gerealiseerde uitgaven en ontvangsten ook een inschatting van de nog te realiseren achterstallen voor het afgesloten jaar.

Per prestatiejaar

Dit overzicht bevat de effectief gerealiseerde uitgaven en ontvangsten (in plaats van inschattingen) voor een volledig afgerekend prestatiejaar (over boekjaren heen).

De realisaties per prestatiejaar kunnen pas gepubliceerd worden:

- één jaar na de afsluiting van het boekjaar
- twee jaar na de afsluiting van het boekjaar voor zorg en ondersteuning betaald met een PVB in voucher en voor andere zorg verleend door organisaties zoals MFC's. In die periode kunnen er namelijk nog facturen, vorderingen en afrekeningen ingediend en betaald worden.

In dit jaarverslag worden dus de uitvoeringscijfers voor prestatiejaar 2023 (hulpmiddelen, PVB-cashbesteding, PAB, toeleiding naar zorg) en prestatiejaar 2022 (PVB-voucherbesteding en andere zorg verleend via organisaties zoals MFC's) gepubliceerd.

[Download hier het financieel verslag](#)

Thema's

Medewerkers aan het woord over thema's die bepalend waren voor 2024.

- [RTH-initiatieven versterken basisvoorzieningen](#)
- [Wetenschappelijk onderzoek voor meer kwaliteit van leven](#)
- [Gebruikers nemen de regie met toegankelijke tools](#)
- [Hulp aan meerderjarigen met complexe ondersteuningsnood](#)
- [VAPH onderbouwt het beleid met data en cijfers](#)
- [VAPH wil voortouw nemen voor een inclusieve samenleving](#)

RTH-initiatieven gaan volop voor inclusie

Op 1 juli 2024 ging de [verlengde pilootfase RTH](#) van start, die loopt tot eind 2025. Onder impuls van het reflectiedocument, dat in samenwerking met het Raadgevend Comité van het VAPH tot stand kwam, is een aantal RTH-doelstellingen scherper gesteld, met het oog op meer inclusie en participatie. De RTH-initiatieven gaan hiermee op het terrein aan de slag. Tegelijk voert het VAPH op beleidsniveau gesprekken om andere sectoren mee aan boord te krijgen.

Ann Van den Abbeele van team Beleid licht de vernieuwde rechtstreeks toegankelijke hulp toe.

RTH staat voor [rechtstreeks toegankelijke hulp](#). In januari 2023 werden nieuwe RTH-initiatieven geïntroduceerd met pilootprojecten volgens vier basisprincipes:

- snel inzetbaar en flexibel aanpasbaar
- laagdrempelig en nabij
- vraaggericht en op maat
- geïntegreerd en afgestemd met andere (niet-VAPH-)ondersteuning

Deze vier basisprincipes zijn voorwaarden voor kwaliteitsvolle zorg en ondersteuning die toegankelijk, efficiënt, inclusief, veilig, duurzaam en afgestemd is.

De eerste periode van de pilootfase liep tot 30 juni 2024. Er ontstonden tal van waardevolle praktijken waarbij lokale initiatiefnemers intersectoraal samenwerkten. De opvolging van deze projecten leverde een schat aan informatie op. Er was veel enthousiasme om zorg op maat te realiseren, ook in de basisvoorzieningen zoals centra voor algemeen welzijnswerk (CAW's) of de OCMW's.

In dezelfde periode werkte het VAPH samen met alle actoren in het werkveld aan een breed gedragen [reflectiedocument](#), dat in maart 2024 werd voorgesteld. Dat reflectiedocument brengt de ambities voor de komende jaren in kaart. Deze ambities vormen ook de leidraad voor de nieuwe initiatieven rechtstreeks toegankelijke hulp. Zo wordt in de tweede periode van de pilootfase – die loopt van 30 juni 2024 tot 31 december 2025 – nog meer nadruk gelegd op inclusie en participatie en een versterking van de basisvoorzieningen.

Draagvlak voor bijsturingen

"Veel RTH-initiatieven zochten in de eerste pilootfase samenwerking met andere sectoren, wat op zich een uitstekende zaak is", zegt Ann Van den Abbeele van het team Beleid. "We moeten er evenwel voor waken dat de RTH-aanbieders geen opdrachten van basisvoorzieningen overnemen. Dat is een valkuil die her en der dreigde. We moeten er juist naar streven dat die basisvoorzieningen zelf goed uitgerust worden om inclusief te werken en hun dienstverlening dus ook helemaal toegankelijk te maken voor personen met een handicap."

"We moeten ervoor waken dat de RTH-aanbieders geen opdrachten van basisvoorzieningen overnemen."

Ann Van den Abbeele, team Beleid

De beoordelingscommissie die de RTH-initiatieven opvolgt, wikt en weegt, volgde die filosofie uit het reflectiedocument. Het zorgt ervoor dat een aantal projecten inhoudelijk moeten bijsturen. "We kregen hier veel bezorgde vragen over", zegt Ann Van den Abbeele. "Dat is begrijpelijk. Ook omdat niet alle basisvoorzieningen hier klaar voor zijn. Maar de bereidwilligheid bij de organisaties is groot. De uitgangspunten worden niet in vraag gesteld. Er is een breed draagvlak voor de richting die het reflectiedocument aangeeft en die de beoordelingscommissie nu ook hanteert."

Die beoordelingscommissie bestaat overigens uit medewerkers van het VAPH én vertegenwoordigers van de diverse stakeholders: de bijstandsorganisaties, de diensten ondersteuningsplan, de gebruikersorganisaties en de werkgeversorganisaties. Diezelfde organisaties werkten actief mee aan het

reflectiedocument. Vandaar het grote draagvlak om de afgesproken richting ook in de RTH-projecten door te trekken.

Inclusieve basisvoorzieningen

Om de basisvoorzieningen mee aan boord te krijgen, gaat het VAPH ermee in overleg. "Zo voeren we gesprekken met het agentschap Opgroeien", zegt Ann Van den Abbeele. "We leggen uit wat de RTH-initiatieven beogen, waar we vandaag staan en wat er nog volgt. Die gesprekken werpen vruchten af. Samen bekijken we hoe we de kinderopvang toegankelijker kunnen maken. Vanuit het VAPH kunnen we handicapspecifieke ondersteuning bieden. Van de kinderopvang verwachten we ook inspanningen. En dat gebeurt. Omdat we uiteindelijk dezelfde visie delen."

Met andere sectoren is er nog een weg te gaan. Sommige organisaties hebben inclusie expliciet in hun kernopdracht staan, zoals de centra voor algemeen welzijnswerk. Dat maakt het gesprek wat gemakkelijker.

"Basisvoorzieningen inclusief maken realiseer je niet van de ene op de andere dag", zegt Ann Van den Abbeele. "Bij de collega's van het departement Zorg zien we veel goodwill. Ze staan principieel achter ons streven naar inclusie. Maar ze kijken uiteraard ook naar wat dat voor hun organisaties betekent. Het VAPH zal zijn rol blijven spelen voor handicapspecifieke expertise, maar een inclusieve samenleving bouw je samen."

"Het VAPH zal zijn rol blijven spelen voor handicapspecifieke expertise, maar een inclusieve samenleving bouw je samen."

Ann Van den Abbeele, team Beleid

Ondersteunen en coachen

Die extra nadruk op inclusie vanuit de beoordelingscommissie betekent ook dat een aantal RTH-initiatieven hun werking wat moeten bijsturen. Om duidelijkheid te creëren heeft het VAPH ondertussen de verwachtingen over het 'versterken' van de basisvoorzieningen concreter gemaakt. "Ondersteunen, coachen en stimuleren, maar niet overnemen", vat Ann Van den Abbeele samen. "De opdracht van de VAPH-voorzieningen is om handicapspecifieke expertise te delen en inclusie aan te moedigen, niet om basisvoorzieningen over te nemen."

"De RTH-initiatieven zijn vol goede wil om de bijsturingen te doen, maar we begrijpen dat niet alles gerealiseerd zal zijn tegen eind 2025. Het vergt specifieke vaardigheden om andere organisaties te coachen en te begeleiden zonder over te nemen. Het belangrijkste is de richting die we samen uitgaan. We hebben onderweg allemaal geleerd uit de praktijk en samen effenen we het pad voor een inclusieve toekomst. De vernieuwde RTH heeft veel in beweging gezet. Er zijn prachtige projecten uit voortgevloeid op allerlei gebieden. We moeten ambitieus blijven. De pilootfase is een eerste stap. We trekken die visie door naar het Perspectiefplan 2040 dat straks in de steigers staat en dat de hele werking van het VAPH aan de ambities van het reflectiedocument zal toetsen", besluit Ann Van den Abbeele.

"De vernieuwde RTH heeft veel in beweging gezet. Er zijn prachtige projecten uit voortgevloeid op allerlei gebieden."

Ann Van den Abbeele, team Beleid

© foto's Filip Erkens

Wetenschappelijk onderzoek als basis voor een transparant en evenwichtig beleid

Goed beleid steunt op data en wetenschappelijk onderzoek. Het VAPH hecht daar veel belang aan. Het voert zelf veel onderzoeken uit, maar werkt ook samen met externe partners. Hoe groot, hoe klein, hoe eenvoudig of hoe complex ook, elk onderzoek heeft uiteindelijk als doel een betere levenskwaliteit voor personen met een handicap.

De beleidsmedewerkers wetenschappelijk onderzoek van het VAPH

Het onderzoeksteam van het VAPH is beperkt in omvang, maar zeer gespecialiseerd en ervaren. "Als we een nieuwe onderzoeksvraag krijgen, maken we altijd de afweging of we het onderzoek zelf uitvoeren of beter uitbesteden", zegt Sam Van Bastelaere, beleidsmedewerker wetenschappelijk onderzoek bij het team Beleid. "We werken vaak samen met universiteiten en hogescholen. De vragen voor een onderzoek vloeien voort uit VAPH-projecten. We krijgen die vragen via de eigen medewerkers, vanuit het Raadgevend Comité waarin alle actoren uit het werkveld vertegenwoordigd zijn en geregeld ook vanuit het kabinet van de minister van Welzijn. Ook het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is een hechte partner."

Draagvlak en vertrouwen

Elk jaar organiseert het onderzoeksteam ook een pitchdag. Alle medewerkers kunnen er suggesties doen voor onderzoeken. Ze krijgen drie minuten om hun idee te pitchen. De voorstellen met de meeste stemmen worden voorgelegd aan de directie. "Het is een speelse manier om onderzoeksvragen helder en praktisch te krijgen", zegt Dries Bleys, beleidsmedewerker wetenschappelijk onderzoek. "Elk jaar krijgen we meer vragen dan we aankunnen. Uiteindelijk krijgen de meest relevante en urgente onderzoeksvragen voorrang."

De meerwaarde van wetenschappelijk onderzoek laat zich op vele vlakken voelen. "Het VAPH buigt zich vaak over gevoelige kwesties", zegt Dries Bleys. "Neem de persoonsvolgende financiering. Elke beslissing heeft concrete gevolgen voor veel mensen. Je kan dus maar beter goed nadenken en je beslissingen onderbouwen met stevig wetenschappelijk onderzoek. Onderzoek zorgt voor objectivering, draagvlak en begrip. Transparantie over de resultaten wekt vertrouwen."

"Onderzoek zorgt voor objectivering, draagvlak en begrip. Transparantie over de resultaten wekt vertrouwen."

Dries Bleys, beleidsmedewerker wetenschappelijk onderzoek

"Het VAPH evalueert ook voortdurend de projecten en stuurt bij waar nodig", zegt Bert Morrens. "Die evaluatie steunt alweer op wetenschappelijk onderzoek. Neem opnieuw het voorbeeld van de persoonsvolgende financiering. Het VAPH is internationaal een pionier op dat vlak. Je doet zoiets niet op gevoel, maar onderbouwd. En gaandeweg stuur je bij, verfijn je, breid je het project uit. Telkens weer gefundeerd op wetenschappelijk onderzoek."

"We krijgen hiervoor trouwens ook internationale waardering", zegt Sam Van Bastelaere. "We worden dikwijls gevraagd om deel te nemen aan internationale onderzoeksprojecten, zoals UNIC en RAAVI, die beide vanuit Europese fondsen gefinancierd worden."

"Die internationale focus is opnieuw een meerwaarde", zegt Bert Morrens. "Je leert van elkaar en je kunt gebruikmaken van Europese netwerken. Voor het RAAVI-project werken we bijvoorbeeld nauw samen met Frankrijk en Wallonië om toolboxen te ontwikkelen die zelfbeschikking bevorderen voor personen met een handicap. Wetenschappelijk onderzoek geeft voorzieningen en personen met een handicap handvatten waarmee ze praktisch aan de slag kunnen gaan."

"Wetenschappelijk onderzoek geeft voorzieningen en personen met een handicap handvatten waarmee ze praktisch aan de slag kunnen gaan."

Bert Morrens, beleidsmedewerker wetenschappelijk onderzoek

Noden in kaart brengen

Een van de lopende onderzoeken is de Academische Werkplaats De-institutionalisering. "Het uitgangspunt is dat personen met een handicap het recht hebben om ten volle deel uit te maken van de samenleving. De vraag is: hoe realiseer je dat, ook voor de meest kwetsbare mensen? Daar zijn verschillende visies op. Met academische, wetenschappelijke input proberen we de gevoeligheden rond dit thema te verminderen. Het gaat bijvoorbeeld niet per se om het sluiten van voorzieningen of kleinschaligheid. Het gaat wel over inclusie, veiligheid, participatie en zelfbeschikking. We willen dat de mensen hun eigen keuzes kunnen maken, los van de context waarin ze leven. We onderzoeken of we indicatoren kunnen ontwikkelen om de vooruitgang daaromtrent op te volgen", zegt Sam Van Bastelaere.

Een ander project brengt de noden van prioriteitengroep 3 in kaart. "Het gaat over de groep mensen die een vraag naar een persoonsvolgend budget stelden, en de minst dringende noden hebben. Deze groep staat het langst op de wachtlijst", zegt Dries Bleys. "Soms wachten ze al jaren. We onderzoeken welke noden zij vandaag hebben en hoe we daaraan tegemoet kunnen komen. Wat is er al aan ondersteuning, wat is er verder nodig en wat is het meest dringend?"

"Uit het onderzoek bleek dat deze groep mensen vooral praktische hulp wil, bijvoorbeeld iemand die helpt bij het koken, wassen en boodschappen doen. In een vervolgonderzoek gingen we na of deze mensen al een beroep doen op gezinszorg en aanvullende thuiszorg. We haalden met dit vervolgonderzoek trouwens een respons van 38 %, wat erop wijst dat mensen nood hebben om hun situatie kenbaar te maken. Het resultaat gaf een genuanceerd beeld. Veel mensen kennen de mogelijkheden van gezinszorg niet of onvoldoende. We gaan hier verder mee aan de slag. Mede op basis van ons onderzoek heeft de Vlaamse regering de middelen voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg alvast verhoogd. Zo zorgen we ervoor dat ook de mensen in prioriteitengroep 3 deels geholpen kunnen worden."

Meer levenskwaliteit

Een onderzoek dat volop loopt is de Methodiek Zorgzwaartebepaling (MZZB) voor minderjarigen. In een eerste fase ontwikkelde het VAPH samen met de sector en collega's van de Integrale Jeugdhulp een methodiek om de zorgzwaarte te bepalen van minderjarigen met een handicap. Na een eerste

testperiode werd de methodiek aangepast. Van april 2025 tot juni 2026 loopt een tweede testfase. Kinderen, jongeren en hun ouders die hieraan mee willen werken, kunnen samen met een medewerker van een multidisciplinair team een vragenlijst invullen om de zorgzwaarte te meten.

"Het is alweer een mooi voorbeeld van hoe wetenschappelijk onderzoek de mensen, het beleid, de praktijk en de voorzieningen ondersteunt", zegt Sam Van Bastelaere. "Uiteindelijk zijn al onze onderzoeken gericht op het verbeteren van de levenskwaliteit van personen met een handicap."

"Uiteindelijk zijn al onze onderzoeken gericht op het verbeteren van de levenskwaliteit van personen met een handicap."

Sam Van Bastelaere, beleidsmedewerker wetenschappelijk onderzoek

© foto's Filip Erkens

Digitale tools geven gebruikers meer controle

Met de feedback van gebruikers maakt het VAPH zijn digitale toepassingen gebruiksvriendelijk en toegankelijk. Steeds meer mensen vinden dan ook de weg naar digitale tools zoals de website, het e-loket mijnvaph.be en de hulpmiddelendatabank.

De [website van het VAPH](#) had in 2024 520.562 bezoekers. Dat is een mooie stijging tegenover 462.961 bezoekers in 2023.

IT-coördinator Pieter Adriaens

"Op de website vinden mensen onder meer toegang tot het [e-loket mijnvaph.be](#) en de [hulpmiddelen-refertelijst](#)", zegt Pieter Adriaens, coördinator van het team IT. "Elk jaar stijgt het aantal gebruikers van mijnvaph.be. In 2024 meldden 14.000 personen zich een of meer keer per maand aan bij het e-loket. Dat aantal stijgt jaarlijks met 5 tot 10 procent. Het toont dat personen met een handicap en hun wettelijke vertegenwoordigers meer en meer digitaal vaardig worden. We doen grote inspanningen om de instrumenten zo gebruiksvriendelijk mogelijk te maken."

Meer toepassingen op komst

"We promoten mijnvaph.be actief, zoals bijvoorbeeld op de REVA-beurs", zegt Marc Wouters van het team Ondersteuning toeleiding & hulpmiddelen. "Mijnvaph.be is de beste manier om zelf je dossier te beheren. Het geeft je als persoon met een handicap meer autonomie."

"Mijnvaph.be is de beste manier om zelf je dossier te beheren."

Marc Wouters, team Ondersteuning toeleiding & hulpmiddelen

"Daarom zullen we de toepassingen op mijnvaph.be verder uitbreiden", zegt functioneel analist Christophe Neixkens. "In de toekomst zullen mensen ook facturen kunnen indienen en zelf hun rekeningnummers beheren, wat hun opnieuw meer controle geeft. En de betalingen willen we nog vlotter laten verlopen."

Ook de eBox, de digitale brievenbus, kent een stijgend aantal gebruikers. Bijna de helft van de VAPH-gebruikers kiest ondertussen voor digitale brieven. Alle brieven staan trouwens ook op mijnvaph.be.

"Zelf gebruiken mensen ook meer en meer het e-loket om ons documenten te bezorgen", zegt Pieter Adriaens. "Het werkt dus in twee richtingen. 85 procent van de stukken voor het beheer van het persoonsvolgend budget komen digitaal binnen."

Gebruiksvriendelijkheid staat voorop

Om de digitale toepassingen nog gebruiksvriendelijker te maken, streeft het VAPH naar meer automatische gegevensuitwisseling. "Waar het kan en waar het mag, willen we gegevens vlotter delen. Uiteraard altijd met respect voor de privacy", zegt Christophe Neixkens.

"Overheden beschikken over heel wat data", verduidelijkt Pieter Adriaens. "Denk aan de VDAB, Zorginspectie, Opgroeien enzovoort. Als we die gegevens kunnen koppelen aan elkaar, dan hoeven burgers op de verschillende platformen geen vier keer dezelfde vragen te beantwoorden."

Functioneel analist Christophe Neixkens

"Feedback van de gebruikers is voor ons erg belangrijk", zegt Christophe Neixkens. "Het was daarom ook leerrijk om op de REVA-beurs te staan. We maakten er kennis met de mensen die onze tools gebruiken. Hun feedback doet ons soms anders kijken naar de dingen. Wij kennen natuurlijk alle procedures. Dan is het moeilijk om onbevangen je eigen tools te evalueren. Het is interessant om de ervaringen van gebruikers te horen. Op basis daarvan sturen we bij. Zo hebben we de startpagina van mijnvaph.be aangepast na feedback, zodat mensen sneller hun weg vinden. We kunnen dat ook meten. Vroeger kregen we bijvoorbeeld veel vragen over de European Disability Card, vandaag veel minder omdat de informatie duidelijker in de menustructuur is opgenomen. Hetzelfde geldt voor de abonnementen van De Lijn. Mijnvaph.be is een dynamisch instrument, dat we voortdurend aanpassen volgens de vragen en noden van de gebruikers."

"Feedback van gebruikers doet ons soms anders kijken naar de dingen."

Christophe Neixkens, functioneel analist

Uiteraard wordt er ook gewaakt over de toegankelijkheid van de website en de toepassingen voor alle gebruikers. "Het communicatieteam voert een periodieke screening uit van alle webpagina's", aldus Pieter

Adriaens.

Hulpmiddelendatabank up-to-date houden

Een belangrijke opdracht voor het team Ondersteuning toeleiding & hulpmiddelen is het up-to-date houden van de [hulpmiddelendatabank](#). De databank verzamelt op dit ogenblik gegevens over 8572 hulpmiddelen en aanpassingen, mooi opgedeeld in overzichtelijke categorieën. Ook hulpmiddelen die niet door het VAPH vergoed worden, vind je hier terug.

"Twee medewerkers zijn voltijds bezig met het up-to-date houden van de gegevens in de databank", zegt Marc Wouters. "Elk jaar herbekijken we nagenoeg elk product voor een update. Er komen voortdurend nieuwe producten bij – 631 in 2024 – en er vallen er ook geregeld af."

"De categorieën 'mobiliteit' en 'rolstoel' worden het meest bezocht. Apps doen het ook goed, bijvoorbeeld voorleessystemen of kleurendetectors. Apps vragen trouwens een aangepaste manier van updaten. Een klassiek hulpmiddel gaat vijf tot zeven jaar mee, voor apps is die levenscyclus veel korter. Je hebt apps die je één keer aankoopt en je hebt apps met een abonnement. Wij moeten die ontwikkelingen volgen, het is de markt die de spelregels bepaalt", zegt Marc Wouters.

Marc Wouters van het team Ondersteuning toeleiding & hulpmiddelen

De huidige hulpmiddelendatabank dateert van 2019. "Die ziet er helemaal anders uit dan de eerste versie uit 1989", zegt Marc Wouters. "In 2025 plannen we een grondige screening van de lay-out om de hulpmiddelendatabank nog gebruiksvriendelijker te maken."

"We kijken daarvoor ook naar andere landen. Via de organisatie Eastin komen we elk jaar twee tot drie keer samen met collega's uit Duitsland, Frankrijk, Italië, het Verenigd Koninkrijk, Australië en zo meer. Zowel inhoudelijk als technisch delen we kennis en expertise. De VAPH-databank behoort tot de top, zowel wat betreft het aantal producten, de variatie, de toegankelijkheid en het up-to-date zijn. We waren bijvoorbeeld de eersten die afbeeldingen bij de producten plaatsten, wat toch een hele verbetering was voor de gebruikers."

Zorgwijs toont de weg

Een ander digitaal kanaal dat goed ligt bij de gebruikers, is [Zorgwijs](#). "We ontwikkelen die website in samenwerking met vzw PVBwijzer", zegt Pieter Adriaens. "PVBwijzer bestaat uit vertegenwoordigers van organisaties uit de sector. De website Zorgwijs geeft mensen informatie over aanbieders van ondersteuning in hun eigen buurt. Dat is belangrijke informatie nu de persoonsvolgende financiering de personen met een handicap de regie geeft. Het VAPH beheert het technische luik van de website, de inhoud en de promotie is in handen van vzw PVBwijzer."

"De website Zorgwijs geeft mensen informatie over aanbieders van ondersteuning in hun eigen buurt."

Pieter Adriaens, coördinator van het team IT

VAPH neemt maatregelen voor ondersteuning van personen met complexe noden

De jongste jaren stijgt het aantal mensen met complexe ondersteuningsnoden. Dat stelt de sector en de voorzieningen voor bijzondere uitdagingen. In 2024 werd een hele rits extra maatregelen genomen voor de doelgroep meerderjarigen.

"De groeiende groep mensen met een complexe ondersteuningsnood – zowel minderjarigen als volwassenen – is een internationaal fenomeen", zegt Marc Sevenhant, afdelingshoofd Vergunnen & Financieren. "Dat laat zich ook voelen in het onderwijs en de jeugdhulp. Over de oorzaken doen verschillende theorieën de ronde, maar daar is meer onderzoek naar nodig."

De doelgroep heeft een handicap en een psychiatrische problematiek met gedragsstoornissen. Voor de ondersteuning van die mensen is zowel handicapspecifieke als psychiatrische expertise nodig.

"Zowel in de thuissituaties als in de voorzieningen zorgen deze mensen voor druk op de mensen met wie ze samenleven. Specifiek in de voorzieningen gaat het om druk op de leefgroepen, druk op de andere cliënten en druk op de medewerkers", zegt Marc Sevenhant. "Het is een uitdaging om daarmee om te gaan. De overheid is zich daarvan bewust. In 2024 werd zeven miljoen euro vrijgemaakt voor de doelgroep meerderjarigen. Met dat budget konden we – in overleg met de sector en het Raadgevend Comité – een aantal maatregelen nemen."

Marc Sevenhant, afdelingshoofd Vergunnen & Financieren over de uitdagingen van complexe problematieken

Consulentenwerking en ODB-units

Een eerste maatregel was het versterken van de consultantenwerking. Dat is een ambulante dienstverlening. "De consultantenwerking zet in op twee pijlers: enerzijds het in kaart brengen van het gedrag en positieve en negatieve triggers, anderzijds het ondersteunen van de context om op een goede manier met de problematieken om te gaan. De consultantenwerking zit op het snijpunt tussen VAPH en geestelijke gezondheidszorg. Met de extra middelen is bijkomende capaciteit gecreëerd", zegt Marc Sevenhant.

"De consultantenwerking zit op het snijpunt tussen VAPH en geestelijke gezondheidszorg. Met de extra middelen is bijkomende capaciteit gecreëerd."

Marc Sevenhant, afdelingshoofd Vergunnen & Financieren

Naast de ambulante is er de residentiële ondersteuning door de observatie-, diagnose- en behandelingsunits (ODB-units). "Een ODB-unit biedt residentiële opnames van beperkte duur, hooguit enkele maanden", zegt Marc Sevenhant. "Op die manier wordt de thuiscontext – het gezin of de

voorziening – even ontlast. De ODB-unit brengt de problemen in kaart en geeft advies met een handelingsgerichte aanpak. Zo leert de thuiscontext hoe ze met de gedragsproblematiek om kunnen gaan. Het aantal plaatsen in ODB-units is gestegen van achttien naar dertig, met een evenwichtige spreiding over alle provincies."

"De ODB-units kregen daarnaast een outreachende opdracht. Zij kunnen met andere woorden meedraaien in de thuissituatie of de voorziening van de cliënt. Dat zijn zeer intensieve trajecten, waarvoor per provincie twee voltijdse medewerkers zijn toegewezen. Deze trajecten zorgen ervoor dat in bepaalde situaties een residentiële opname vermeden kan worden."

Ondersteuning in de gevangenis en time-outplaatsen

Een derde maatregel was de uitrol van VAPH-ondersteuning in de gevangenissen. "Die ondersteuning bestond al, maar is in 2024 uitgebreid naar alle gevangenissen in Vlaanderen", zegt Marc Sevenhant. "Dat was nodig, omdat kwetsbare mensen meer kans lopen om in een gevangenis te belanden en daar specifieke noden hebben. Denk aan mensen met ASS, op wie het gevangenisleven een grote impact kan hebben. De nieuwe maatregel zorgt voor meer aangepaste dagbesteding en een betere voorbereiding op een terugkeer naar de samenleving. Tegelijk sensibiliseren we het gevangenispersoneel om oog te hebben voor kwetsbaarheden bij gedetineerden en daar op een goede manier mee om te gaan."

Met het extra budget zijn ook time-outplaatsen gecreëerd. Die kunnen de grote druk op de leefgroepen in voorzieningen wat verminderen. "Voor de cliënt voelt een time-out soms als een korte vakantie: hij of zij kan even op een andere plek vertoeven. Tegelijk krijgt de leefgroep, die dikwijls onder druk staat door het complexe gedrag van de cliënt, tijd om even op adem komen. Een time-out kan zowel in een crisissituatie als gepland. Voorlopig zijn er zes plaatsen voor een time-out, verspreid over VAPH-voorzieningen in heel Vlaanderen. Dit is een nieuw initiatief. Net als alle andere maatregelen volgen we dit van nabij op en er komt ook een evaluatie", zegt Marc Sevenhant.

"Voor de cliënt voelt een time-out soms als een korte vakantie: hij of zij kan even op een andere plek vertoeven. Tegelijk krijgt de leefgroep, die dikwijls onder druk staat door het complexe gedrag van de cliënt, tijd om even op adem komen."

Marc Sevenhant, afdelingshoofd Vergunnen & Financiering

Tijdelijk extra budget en verknopingsunits

Voorts is er financiële ruimte gemaakt voor een tijdelijk extra budget bovenop het persoonsvolgend budget. "Soms hebben mensen tijdelijk nood aan extra middelen voor psychiatrische ondersteuning", zegt Marc Sevenhant. "Dat gebeurt vooral wanneer iemand in een VAPH-voorziening komt wonen en moet wennen aan de nieuwe situatie. Met het tijdelijke extra budget kan extra personeel ingezet worden in de leefgroep voor een periode van maximaal negen maanden. Ook deze maatregel is nieuw en zal geëvalueerd worden. Maar de eerste geluiden uit de voorzieningen zijn positief. Het voordeel van deze maatregel is dat het beschikbare budget telkens weer vrijkomt en voor iemand anders gebruikt kan worden."

Ten slotte zijn in nauwe samenwerking met de geestelijke gezondheidszorg 'verknopingsunits' opgericht. "Die verknopingsunits zijn er voor langdurige trajecten van drie tot vier jaar voor cliënten met zeer complexe problematieken voor wie nog een passende context gezocht wordt", zegt Marc Sevenhant. "Het gaat om personen met een handicap die in een VAPH-voorziening wonen en daar psychiatrische begeleiding krijgen. Het doel is om handelingsplannen op maat uit te werken en elke cliënt de context te bieden die hij of zij nodig heeft. In 2024 creëerden we twaalf plaatsen. Ook deze maatregel wordt geëvalueerd."

Alles samen zorgen deze maatregelen voor een betere omkadering voor deze complexe doelgroep en bieden ze wat ademruimte aan de voorzieningen. "De oplossingen gaan van ambulante over kortdurende residentiële tot en met langdurende en intensieve residentiële", zegt Marc Sevenhant. "Dat continuüm is nodig voor ondersteuning op maat."

"De oplossingen voor mensen met complexe problematiek zijn erg divers: ambulante of residentiële, kortdurende of langdurende en intensieve. Dat continuüm is nodig om op elk moment ondersteuning op maat te kunnen bieden."

Marc Sevenhant, afdelingshoofd Vergunnen & Financiering

Naast de opvolging en evaluatie van alle maatregelen uit 2024, wordt verder naar oplossingen gezocht om de groeiende doelgroep met complexe problematieken te ondersteunen. Bijkomende maatregelen zijn nodig. Het nieuwe regeerakkoord erkent deze problematiek

© foto's Filip Erkens

Meerjarenanalyse van het VAPH drukt stempel op regeerakkoord

Telkens als een legislatuur naar zijn einde loopt, maakt het VAPH een stand van zaken op en bereidt het mogelijke scenario's voor de volgende legislatuur voor. Dat gebeurt met een terugblikdocument, een reflectiedocument en een meerjarenanalyse. Het team Cijfers, Boekhouding en Budget neemt daarvoor samen met het team Beleid het voortouw. Maar ook de diverse stakeholders van de sector voor personen met een handicap worden actief betrokken.

Om geïnformeerde beslissingen te kunnen nemen voor het toekomstige beleid, is het cruciaal om een goed zicht te hebben op de huidige situatie en de evolutie die eraan voorafging. Cijfers over de bestaande ondersteuning en maatschappelijke tendensen die het landschap kleuren, helpen daarbij. Ook budgettaire inschattingen van de kosten die bepaalde keuzes met zich meebrengen, zijn onontbeerlijk voor een goed onderbouwd beleid. Op basis van zijn expertise doet het VAPH, in overleg met het Raadgevend Comité, ook [aanbevelingen voor de volgende Vlaamse Regering](#).

Cijferanalist en onderzoeker Dora Proost over de aanpak en resultaten van de meerjarenanalyse

Gezamenlijke prioriteiten

Dora Proost werkt als cijferanalist en onderzoeker bij het VAPH. Onder leiding van teamcoördinator Tess Pype werkte ze in 2024 voornamelijk mee aan de opmaak van het terugblikdocument en de financiële scenario's.

"We kregen erg positieve feedback op ons onderzoek", vertelt Dora Proost. "Het was een veelomvattende analyse met heel wat cijfermateriaal. Een grote meerwaarde is het interactieve traject dat eraan voorafging. Door vertegenwoordigers van verschillende actoren te betrekken, zorgden we voor een groot draagvlak. Zowel de diensten ondersteuningsplan, de bijstandsorganisaties, de gebruikersorganisaties, de werkgeverskoepels als de vakbonden hebben meegewerkt, samen met enkele onafhankelijke wetenschappelijke onderzoekers. Voor het VAPH is het een evidentie om de sector mee aan het woord te laten. We willen alle stemmen laten horen, zodat het uiteindelijke document genuanceerd en gedragen is. We zijn erin geslaagd gezamenlijke prioriteiten en keuzes voor te stellen."

"Voor het VAPH is het een evidentie om de sector mee aan het woord laten."

Dora Proost, cijferanalist en onderzoeker bij het VAPH

Terugblikken en vooruitkijken

Het [terugblikdocument](#) toont onder meer de evolutie van het aantal vragen en de geboden ondersteuning in de loop der jaren. Het zoomt dieper in op enkele thema's, zoals het aantal ingediende ondersteuningsplannen, het aantal goedkeuringen voor hulpmiddelen, de gebruikte ondersteuningsfuncties binnen een multifunctioneel centrum ... Die data worden veelal per leeftijdscategorie en per provincie weergegeven.

"Het terugblikdocument vormt de basis voor het reflectiedocument", zegt Dora Proost. "We brengen het verleden en het heden in kaart, zodat we de toekomst kunnen voorbereiden. De leden van het Bureau en van het Raadgevend Comité (met daarin vertegenwoordigers van alle betrokken organisaties) gaven vooraf input en deden suggesties over welke cijfers en analyses het document moest bevatten. We hielden rekening met die suggesties, zodat het een mooi vertrekpunt vormde voor de rest van de analyse."

"We brengen het verleden en het heden in kaart, zodat we de toekomst kunnen voorbereiden."

Dora Proost, cijferanalist en onderzoeker bij het VAPH

Het reflectiedocument stelt inhoudelijke krachtlijnen voor de toekomst voor. "Ook dat document is het resultaat van breed overleg", zegt Dora Proost. "We organiseerden brainstormmomenten waarop de diverse stakeholders in gesprek gingen op basis van stellingen. Dat leidde tot waardevolle input, onder meer over de vereenvoudigde toeleiding en de nood aan geïntegreerde zorg. Later volgde een tweede brainstorm met leden van het Raadgevend Comité. Zij werkten verder op de besproken thema's en gaven feedback op voorlopige minimale en maximale scenario's voor de meerjarenanalyse. Iedereen kreeg de mogelijkheid om prioriteiten voor te stellen. Op basis van al die input schreven we een voorstel uit, waarop het Raadgevend Comité nog eens feedback gaf. Ook de financiële scenario's werkten we verder uit in een [meerjarenplan 2025-2029](#). Na vele maanden hard werk konden we het resultaat in maart 2024 presenteren."

Gedragen ambities

Het reflectiedocument vormt de basis voor het beleid van het VAPH voor de komende jaren. De missie van het document is het streven naar een kwaliteitsvol leven voor iedere persoon met een handicap in een open en toegankelijke samenleving. Dat vertaalt zich in vijf ambities:

1. een open en toegankelijke woon- en leefomgeving waarin personen met een handicap actief participeren en kwaliteitsvol leven;
2. gedeelde verantwoordelijkheid met andere beleidsdomeinen en (deel)sectoren en een geïntegreerd zorgmodel;
3. een actieve ambassadeursrol voor het VAPH en zijn stakeholders om een kwaliteitsvol leven in een open en toegankelijke samenleving te realiseren;
4. extra investeringen in zorg, ondersteuning en hulpmiddelen;
5. (doel)regelgeving, aangepaste (financierings)systemen en processen om bovenstaande ambities mogelijk te maken.

"Deze ambities zijn samen met alle stakeholders opgesteld", zegt Dora Proost. "En ze zijn ondertussen ook opgenomen in de beleidsnota van Caroline Gennez, de nieuwe Vlaamse minister van Welzijn. Uiteraard zijn we daar heel blij om. Het toont dat het vele werk dat we in de analyse staken en het interactieve traject dat we aflegden, vruchten afwerpt."

"Deze ambities zijn samen met alle stakeholders opgesteld. En ze zijn ondertussen ook opgenomen in de beleidsnota van Caroline Gennez, de nieuwe Vlaamse minister van Welzijn."

Dora Proost, cijferanalist en onderzoeker bij het VAPH

"Natuurlijk waren er discussies. Uiteraard spelen er verschillende belangen. Maar dat we samen tot een gedragen visie kwamen, toont de consensus over de richting die we uit moeten. Ook de methodiek die we hanteerden, met de waardevolle inbreng van onpartijdige facilitators, bracht de diverse meningen dichter tot elkaar. Ik denk dat we allemaal bijzonder trots mogen zijn op het resultaat. De uitdagingen blijven groot, maar er is een gedragen visie over de weg die we moeten volgen."

© foto's Filip Erkens

Het VAPH wil het voortouw nemen voor een inclusieve samenleving

Het VAPH zet inclusie voor personen met een handicap de komende jaren hoog op de agenda. Niet alleen in de eigen sector, maar over alle beleidsdomeinen heen. Inclusie is namelijk een gedeelde verantwoordelijkheid. Dankzij een breed gedragen reflectiedocument, dat met alle betrokken actoren is opgesteld, kreeg het VAPH in het regeerakkoord van de Vlaamse Regering (2024-2029) de ruimte om zijn ambities waar te maken.

Zondag 9 juni 2024 trokken we met zijn allen naar de stembus voor federale en regionale verkiezingen. Meteen daarna begonnen de onderhandelingen voor een nieuw Vlaams regeerakkoord.

"Wat in de regeringsonderhandelingen wordt besproken, heeft een grote impact op het beleid voor personen met een handicap", zegt administrateur-generaal James Van Casteren. "Daarom willen we de politieke onderhandelaars de meest actuele informatie bezorgen in de vorm van een [terugblik op de voorbije legislatuur](#), een [reflectiedocument](#) en een [meerjarenplan](#). Die input vanuit het VAPH en het werkveld wordt erg op prijs gesteld. Je vindt de weerslag van ons voorbereidend werk duidelijk terug in het regeerakkoord."

James Van Casteren, administrateur-generaal van het VAPH

De hele samenleving betrekken

"Het opstellen van die voorbereidende documenten is geen eenvoudige opdracht", zegt coördinator Sven Pans van het team Beleid. "We doen dat in nauw overleg met alle actoren en in samenspraak met het Raadgevend Comité. Die discussies zorgen ook voor mooie wederzijdse beleidsinzichten. De tijd dat het VAPH niet veel meer was dan een uitbetalingsinstelling ligt ver achter ons. Vandaag profileren we ons als een expertisecentrum en zetten we mee de bakens uit voor toekomstig beleid. Zo nemen we het initiatief voor een nieuw Perspectiefplan 2040. Het regeerakkoord geeft ons daar de ruimte voor."

"Ons doel blijft inclusie, zoals dat omschreven staat in het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap dat ons land ratificeerde", zegt James Van Casteren. "Inclusie kan je niet enkel met het VAPH realiseren. De hele samenleving is betrokken. Wil je als persoon met een handicap een festival bezoeken, de bus nemen of op café gaan, dan moet ook daar inclusie zijn. Iedereen moet zijn verantwoordelijkheid nemen. Daarom willen we nog meer dan vroeger bruggen slaan naar andere beleidsdomeinen: mobiliteit, onderwijs, cultuur, wonen ... Elke bevoegdheid moet haar rol spelen. Het VAPH zal zijn rol als expertisecentrum assertief opnemen. In de beleidsnota van de minister werd deze rol bevestigd. Het is nu aan ons om het engagement van de andere sectoren aan te wakkeren."

"Inclusie kan je niet enkel met het VAPH realiseren. De hele samenleving is betrokken"

James Van Casteren, administrateur-generaal VAPH

"Neem bijvoorbeeld het onderwijs", zegt Sven Pans. "Waar willen we staan in 2040 op het vlak van inclusief onderwijs? We willen in overleg met het departement Onderwijs een roadmap maken, over de legislaturen heen. Ons voorstel om hierover aan tafel te zitten, is positief onthaald."

"De beleidsnota van minister van Welzijn Caroline Gennez geeft ons de kans om het gesprek met de andere sectoren aan te gaan", zegt James Van Casteren. "Wat is er nodig om meer vaart te maken met inclusie in de diverse sectoren? Is er een gebrek aan kennis? Een gebrek aan middelen? Dat een kind met een handicap anderhalf uur onderweg is naar een school 15 kilometer verderop, is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We kunnen niet blijven toekijken hoe verantwoordelijkheden worden doorgeschoven. We moeten samen oplossingen zoeken."

Samenwerken is de weg

Het draagvlak voor geïntegreerde zorg neemt toe. "Op het terrein beweegt er al heel veel", zegt James Van Casteren. "Wie zorg en ondersteuning biedt, beseft dat samenwerking noodzakelijk is. Niemand kan het nog alleen. We lopen allemaal vast. We hebben elkaars expertise nodig als we kwaliteitsvolle zorg willen bieden. Intersectorale zorgtrajecten zijn het antwoord, maar het werkveld is versnipperd. We moeten meer afstemmen, op alle niveaus. Laat ons hier stapsgewijs aan werken, zodat we samen, elk vanuit zijn expertise, de zorg rond een kwetsbare persoon kunnen waarmaken."

"We hebben elkaars expertise nodig als we kwaliteitsvolle zorg willen bieden. We moeten meer afstemmen, op alle niveaus."

James Van Casteren, administrateur-generaal VAPH

"Dat de zorgnoden almaar complexer worden, maakt de urgentie voor intersectorale samenwerking nog groter", zegt Sven Pans. "Het onderwijs, de geestelijke gezondheidszorg, de voorzieningen voor personen

met een handicap ... Overall voelen we dat we op onze grenzen botsen. Complexe casussen naar elkaar doorsturen, kan niet de oplossing zijn. Samenwerken is de enige weg. Het VAPH wil hierin het voortouw nemen. Niet door alles zelf te gaan doen, maar door inclusie in alle sectoren hoog op de agenda te zetten."

"Complexe casussen naar elkaar doorsturen, kan niet de oplossing zijn. Samenwerken is de enige weg."

Sven Pans, coördinator van het team Beleid

Daadkrachtig beleid

Vandaag al voert het VAPH gesprekken over de beleidsdomeinen heen. Om het engagement van de diverse sectoren te krijgen, is een Perspectiefplan 2040 in voorbereiding.

"In 2026 plannen we hierover een maatschappelijk debat", zegt Sven Pans. "We gaan de moeilijke vragen niet uit de weg. Ook als het over budgetten gaat. Wie is verantwoordelijk voor inclusieve mobiliteit zodat personen met een handicap autonoom naar hun werk in het maatwerkbedrijf kunnen, of naar een dagbestedingsactiviteit? En wie moet hiervoor dan de middelen vrijmaken? Er wordt altijd naar het VAPH gekeken, maar wij kunnen niet alle inspanningen dragen."

"Het is belangrijk om een politieke consensus te vinden voor het Perspectiefplan 2040", zegt James Van Casteren. "Een groot draagvlak is absoluut nodig. Daarom betrekken we van meet af aan alle mogelijke partners en sectoren. Alleen samen kunnen we een daadkrachtig beleid maken, dat ook een politiek draagvlak heeft. Aan mooie woorden hebben we niets. We vragen een commitment van iedereen, bijvoorbeeld om een bepaald percentage van het budget in te zetten voor inclusie. We hebben goede contacten met de andere administraties. Samen kunnen we bergen verzetten."

"Zeker als we de personen met een handicap een stem geven", zegt Sven Pans. "Hun stem zorgt voor meer draagvlak. Hun verhalen geven een helder beeld van de drempels waarop ze botsen. Zij hebben mee het reflectiedocument vormgegeven. Dat werpt vandaag al vruchten af. Bij de opmaak van de beleidsnota was er tussen de coalitiepartners al heel wat discussie over de kostprijs van inclusie."

"Het regeerakkoord geeft ons de handvaten", zegt James Van Casteren. "Zo voorziet het akkoord een laagdrempelig aanspreekpunt voor mensen met een handicap. Zo'n aanspreekpunt moet afgestemde informatie kunnen geven en trajecten kunnen opstarten om problemen op maat van een gezin aan te pakken."

kunnen pakken. Dat kan zowel over medische, psychische, handicapspecifieke, juridische of inkomensspecifieke problemen gaan. Hoe bundelen we de bestaande expertise en welke sociale partners zetten we rond de tafel om oplossingen uit te werken op maat van dat gezin? Welke rol kunnen de eerstelijnszones en de lokale welzijnspartners hierin spelen? Het VAPH zal de komende maanden en jaren de samenwerking faciliteren en mensen samenbrengen om oplossingen te ontwikkelen. Natuurlijk zal dat niet eenvoudig zijn. Natuurlijk zijn er drempels op het vlak van regelgeving, gewoontes en budgetten. Maar als we de persoon met een handicap centraal stellen en als we het menen met inclusie, dan moeten we die obstakels overstijgen. En dat zijn we vast van plan."

Sven Pans, coördinator Beleid bij het VAPH

© foto's Filip Erkens